

Církev a lidé v těžkých životních situacích

Promluva Svatého otce při generální audienci dne 11. srpna 1994

Kristův příklad

1. V křesťanské tradici se již od počátku věnovala obzvláštní pozornost ženám, které ztratily manžela a zůstaly v životě samy, často bez prostředků a bezbranné. Již Starý zákon často připomíná vdovy pro jejich strastiplné postavení a doporučuje je solidární péči celé komunity a zejména těch, kdo jsou zodpovědní za dodržování evangelia.

Evangelia, Skutky apoštolů a jejich Listy jsou prodchnuty láskou vůči vdovám. Ježíš jim často dává najevo svou starostlivou pozornost. Veřejně chválí chudou vdovu, která vhodila dvě drobné mince do chrámové pokladnice; je pohnut soucitem, když vidí v Naimu vdovu doprovázející svého mrtvého syna do hrobu. Přiblíží se k ní, řekne jí něžně “Neplač” a pak jí vrací vzkříšeného syna. Evangelium nám připomíná i Ježíšova slova, “že je třeba stále se modlit a neochabovat” a uvádí příklad vdovy, která chodila tak dlouho k nečestnému soudci, dokud jí nezjednal právo. Jinde pak Ježíš vyčítá znalcům zákona, že vyjídají domy vdov pod záminkou dlouhého modlení.

Toto Ježíšovo stanovisko, které odpovídá ryzímu duchu Starého zákona, je též základem pastoračních rad sv. Pavla a sv. Jakuba o duchovní a hmotné pomoci vdovám: “Podporuj vdovy” a dále: “Ryzí a bezvadná zbožnost před Bohem, naším Otcem, je toto: ujímat se sirotků a vdov v jejich tísní”.

Vdovy v prvotní církvi

2. V křesťanské obci věřících však vdovy neměly jen postavení těch, kterým je třeba pomáhat; měly též aktivní úlohu, skoro jakoby zvláštní účast na všeobecném povolání Kristových učedníků k životě modlitby.

Z prvního listu Timoteovi skutečně vyplývá, že základním úkolem, který by se doporučoval ovdovělým ženám, bylo “ve dne v noci se vytrvale modlit a prosit”. Lukášovo evangelium nám předkládá vzor svaté vdovy v osobě Fanuelovy dcery Anny, jež ovdověla po 7letém manželství. Evangelista píše, že “nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne v noci”. Měla velkou radost, že byla v chrámu právě ve chvíli, kdy tam přinesli malého Ježíše. I nyní vdovy mohou a mají ve svém zármutku spoléhat na milosti duchovního života. Mají velkodušně odpovídat na výzvy k tomuto životu.

3. Do pastoračního a duchovního rámce křesťanské obce patřil i katalog, do kterého - podle již uvedených slov z 1. listu Timoteovi - mohla být zapsána vdova, které “je alespoň 60 let (tj. stará osoba), která byla jen jednou vdána a je chvalně známá pro konání dobra, tj. vychovala své děti, byla pohostinná, umývala křesťanům nohy (křesťanství přejalo tento obřad pohostinství), pomáhala souženým a vůbec se všestranně věnovala dobrým skutkům”.

Prvotní církev nám v tomto směru poskytuje příklad láskyplné solidarity. Setkáváme se s ní i v tolika jiných údobích křesťanských dějin, hlavně tehdy, když ze sociálních či politických důvodů, anebo za válek a epidemií, počet vdov či jiných forem osamocení nabýval povážlivých rozměrů. Láska ze strany církve nemohla zůstat nečinná.

I dnes existuje mnoho dalších případů osamocení osob, vůči nimž církev musí být citlivá a starostlivá. Jsou tu především osoby “rozvedené” a “rozloučené”, kterým jsem věnoval obzvláštní pozornost v apoštolské exhortaci “Familiaris consortio”. Dále tu jsou svobodné matky, vystavené zvláště těžkým potížím mravního, hospodářského a společenského řádu. Všem těmto osobám - ať už je jakákoliv jejich osobní zodpovědnost za postavení, v němž se ocitly - chci říci, že stále zůstávají částí církve. Duchovní pastýři s nimi cítí, neopouštějí je, naopak dělají všechno možné, aby jim pomohli, potěšili je a dali jim najevo, že stále ještě patří do Kristova ovčince.

I když nemůže zavádět praxi, která by byla v rozporu s požadavky pravdy a se samým obecným dobrem rodin a společnosti, církev nikdy neodřídá lásku a pochopení těm, kdo se ocitají v těžkostech a stojí jim po boku. Obzvláště cítí s osobami, které mají za sebou rozvrácené

manželství, ale přesto neuzavírají další svazek, a pokud mohou, věnují se výchově svých dětí. Ode všech zasluhují podporu a povzbuzení. Církev a papež je mohou jen chválit za toto krásné svědectví křesťanské důslednosti velkodušně projevované v těžké zkoušce.

Uplatnění v laickém apoštolátu

4. Dnešní katecheze, podobně jako ostatní z tohoto cyklu, je však věnována laickému apoštolátu v církvi. Proto se chci ještě zmínit o velkém počtu osamocených osob, zejména vdov a vdovců, kteří jsou méně zatíženi rodinnými povinnostmi a začaly se proto dobrovolně věnovat rozvíjení různých křesťanských aktivit ve farnostech nebo i v širším měřítku. Jejich život se tak povznesl k vyšší účasti na církevním životě a je plodem vyššího stupně lásky. Pro církev a pro lidstvo z toho plyne dobro šlechetnější obětavosti ze strany těch osob, které tím, že se plně zasvětily službě bratřím, uskutečňují tak vznešenější způsob života.

5. Závěrem tedy zdůrazňujeme to, čemu učí II. vat. koncil, tj. že příklad dobročinné lásky není vyhrazen jen křesťanským manželům a rodičům, nýbrž že “podobný příklad je dáván jiným způsobem od osob ovdovělých a neprovdaných, protože i ony mohou nemálo přispívat k svatosti a působnosti církve”. Ať už je původ jejich životního stavu jakýkoliv, mnoho těchto osob si může uvědomit vyšší plán Boží moudrosti, jenž řídí jejich život a vede je ke svatosti cestou kříže; kříže, jenž v jejich postavení přináší obzvláště bohaté plody.

(zvýraznění a mezititulky redakce Světla)

Dítě není “doplňkem”

“Dítě přicházející v řádné rodině na svět není jakýmsi doplňkem vzájemné manželské lásky, nýbrž jejím plodem,” řekl Svatý otec Jan Pavel II. před nedělním Anděl Páně 17. července v Castel Gandolfu. Dále kategoricky odmítl obvinění, jako by katolická církev požadovala ničím neomezené plození dětí bez jakéhokoliv plánování. “Jsou zajisté důvody, pro něž může člověk rezignovat na další plození dětí. Zůstává však povinnost volby správných metod, jaké nabízí moudrým způsobem samotná příroda skrze biologické rytmy. Není dovoleno znásilňovat umělými zásahy,” zdůraznil Sv. otec.

Zdravotnické zařízení

Katolická církev provozuje v současné době ve světě 21 757 nemocnic, klinik, ambulancí, poraden, leprosérií a dalších zařízení ve 135 státech světa ve všech kontinentech. Vyplývá to ze soupisu, který pořídila Papežská rada pro pastorační práci ve zdravotnictví. Při předchozím soupisu v roce 1986 bylo zaregistrováno 12,5 tisíc těchto katolických zařízení, jejichž počet tedy vzrostl téměř na dvojnásobek.

Myšlenka na neděli

1. I malá nouze volá po ulehčení

Žijeme v době, kdy je prý o všechny a všechno dobře postaráno; máme nemocnice, domovy důchodců, sociální vybavenost atd. Co zde ještě může udělat jedinec? Objevují se výzvy k pomoci bídě ve světě, při přírodních katastrofách a jiné akce. Pohled na velkou bídu a nouzi otevírá někdy naše peněženky. Neděláme snad dost, když se angažujeme v těchto velkých akcích lidské solidarity? Ani účast v těchto velkých akcích nemůže nás činit nevnímatelnými vůči malé nouzi v našem vlastním okolí. Státní a církevní péče nás nedispenzuje od příkazu bliženské lásky ujímat se sirotků a vdov, když jsou v nouzi.

Věřodnost našeho křesťanského postoje se neproказuje demonstrativními gesty, nýbrž denní drobnou službou. Drobná neštěstí, o kterých nepíší žádné noviny a která nejsou předmětem žádné hromadné výzvy, potřebují stejnou pomoc jako velké katastrofy.

2. Překonat lhostejnost a přejít od slov k skutkům

Frustrace - takřka příslovečný pojem. Ale jedná se právě o ty frustrované. Jejich život by

mohl být méně marný, jejich zklamání by se mohlo obrátit v naději, jejich opuštěnost by mohla být snesitelnější, kdyby nebyli zapomenuti. Musím překonat svou lhostejnost a výmluvy. I z čistě lidského zřetele má pravdu G. B. Shaw, když říká: “Největší křivdy vůči bližním se dopouštíme ne tehdy, když je nenávidíme, ale když jsme k nim lhostejní.” Nouze vyžaduje od nás úsilí, které zpravidla něco stojí, přinejmenším čas a peníze. Snad právě čas je to největší, co se od nás žádá. Již samotná návštěva může prolomit smrtonosný bludný kruh “Nikdo se o mě nestará,” ale k tomu je třeba obětovat něco času.

Ovšem naše účast je něco mnohem hlubšího než jen čistě naše záležitost. Je založena na víře, že jde o práci ve službách nebeského Otce, je to jednání podle slov Páně. Vždy máme před sebou samého Boha. I když jsme mu již stokrát posloužili v jeho chudých, čeká stále na pokračování této služby. Slovo Páně nás oživuje pouze tehdy, když se promění v náš skutek. Teprve skutečně slovo má tu moc nás nakonec zachránit. V době krize víry je třeba udělat to nejjednodušší: Udělej to, a budeš žít. A tento život je základem naděje pro celý svět. Kdo se znovu narodil, stává se prvorozcem stvoření a vydává svým jednáním svědectví naději, že celé stvoření může dosáhnout Boží slávy.

3. Odstup od světa jako služba před Bohem.

Z pozemského hlediska vypadají však naděje a víra křesťana navzdory svědectví skutků jako utopie. Pohoršení a bláznovství kříže (1 Kor 1,23) se stanou zřetelné teprve v odstupu od světa. Nebezpečí zesvětštění, proti kterému vytáhl sv. Jakub do boje, je v mnoha farních obcích akutní nebo dokonce skutečné. Křesťan musí být tedy v tomto směru nekonformní. Znamená to nepřizpůsobovat se nejenom světu, který je zlý, ale ani světu, který je lhostejný. Křesťan se musí dokonce naučit i odstupu od “dobrého” světa. Musí dát ve svém životě prostor samotě, modlitbě kající, zříci se někdy i toho, co je dovoleno. Jinak vystavuje své křesťanství ohrožení.

-uf-

Vesnice na přelomu

“Země bez sedláků je země bez budoucnosti.”

Kardinál Sallege

Je jisté, že žádná společenská třída, žádný společenský stav nebyl tak postižen a rozvrácen čtyřicetiletou vládou komunismu, jako stav zemědělský, rolnický a vůbec venkov.

Rolník, zemědělec byl svým životem zakořeněn v půdě. A tuto půdu mu sebrali, ztratil tím půdu pod nohama a svůj způsob života. Dříve venkov, rolnický stav dodával “zdravou krev městům” a byl živnou půdou kněžských a řeholních povolání. Kolektivismus a materialismus na venkově narušil rodinný a náboženský život. Zemědělské práce má povahu rodinnou, činí ji tak důležitou pro sociální i hospodářskou prosperitu národa. A jsme letos v mezinárodním náboženském roce rodin. V péči o rodinu by se měla věnovat speciální péče rodině zemědělské. Pro specialitu její práce v přírodě během roku.

Aby nebylo zase pozdě. Je známé postesknutí papeže Pia XII. V minulém století a začátkem tohoto století ztratila církev dělnickou třídu. V tomto století ztrácí třídu zemědělskou, venkov. Tentýž papež v promluvě ke švýcarským rolníkům řekl: “Mravní pořádek celého národa stojí a padá s životaschopným a nábožensky pevným zemědělským stavem. Jako dělnické otázky musí se věnovat s nemenší důležitostí otázky rolnické.

“Österreichisches Klerus-blatt” ve Švýcarsku se věnují otázce rolnické hlavně kapucíni a vydávají časopis “Das Dorf in der Seelsorge” - Vesnice v duchovní správě. Bylo by třeba, aby i u nás se některý řád věnoval tomuto problému a práci mezi venkovským, zemědělským lidem, a zvláště mládeží.

Nedávno se ve Světle objevila zajímavá zpráva: “Biskup Alfons Nossol v městě Opole zřídil Katolickou univerzitu pro venkov. Jejím úkolem bude poskytovat potřebné vědomosti a výsledky nejnovějších vědeckých poznatků v zemědělství polským rolníkům a lidem pracujícím v zemědělství.”

Dnes se u nás vylidňuje venkov, lidé utíkají do měst, je nechut' a odpor k zemědělské práci. Zvláště u mládeže. V domech zůstávají většinou jen staří lidé. Určitou roli v tom hraje i politika ministerstva zemědělství.

Mladým lidem je třeba ukázat krásu a také i výhody zemědělské práce. Po celý rok se žije na zdravém vzduchu, v zahradě Boží přírody. Záslužnost rolnické práce z hlediska přirozeného i nadpřirozeného. Je spolupracovníkem nebeského Otce v zahradě Boží přírody k výživě lidstva.

Rolníci mají blízko ke Kristu Pánu. Když ořou, sklízí, připravují tak předpoklad Eucharistie k milionům hostií na celém světě. Pro Eucharistii je třeba chléb a víno. Mocí Ducha svatého se při mši svaté stává Tělem a Krví Páně. V Eucharistii, ve které se tají živý Kristus, vstupuje a vlévá jeho vlastní život do těla lidstva a tvoří z lidstva jedno tajemné tělo, oživované skutečným životem vtěleného Boha.

Rolnická práce je pokračováním práce Panny Marie. Jako Ona svojí prací živila a připravovala fyzické tělo Ježíšovo pro nasycování všech věřících duší až do konce světa, tak musí rolník svojí prací připravovat pro Eucharistii chléb a víno, na kterých lpí jeho pot, námaha a práce.

Je sice práce rolnická namáhavá, ale je krásná a záslužná. Kéž se najde i dnes dostatek statečných sedláků, kteří ve šlépějích svých slavných předků Cimburů, Vaváků, v duchu Kristově obnoví slávu českých a moravských sedláků.

Jako ve Starém zákoně sedlák Gedeon se svojí četou sedláků osvobodil a zachránil starozákonní Boží lid před nepřáteli, kéž se najde i u nás četa Gedeonova českých, moravských sedláků, kteří zachrání náš lid před všemi nepřáteli a národ před mravní, kulturní i hospodářskou katastrofou.

-t-

Ct. Martin Středa

Dne 26. srpna 1649 zemřel ct. Martin Středa, provinciál jezuitů. Připomeňme si jednu událostí, jaké tehdy byly časy.

Pod vedením ct. Martina Středy bojovali roku 1645 studenti jezuitského gymnázia v Brně proti Švédům vedenými Torstensenem. Před obrazem Matky Boží v kostele sv. Tomáše shromáždil P. Martin všechny, kdo nemohli bojovat. Kostelem stále zněly vroucí prosby a modlitby k Panně Marii. Martin Středa se nejen modlil, ale bojoval i mečem, ošetřoval raněné a sloužil všem jako kněz.

Proti sobě stálo téměř 30 000 nájemných žoldnéřů znalých nejedné bitvy a prý necelých 1 500 obránců města Brna. Těm také docházely potraviny i střelivo.

Hlavním velitelem obrany města byl Francouz Radouit de Souchés. V důvěře v Matku Boží a její mateřskou pomoc učinil slib: zvítězí-li v této bitvě on, nechá postavit kostel ke cti Panny Marie.

Útoky byly stále úpornější. Velitel Švédů rozhodl, že právě tento den bude rozhodující - nepodaří-li se město Brno dobýt do poledne 15. srpna 1645, nechá troubit k ústupu.

V rozhodující chvíli největší úzkosti se rozezněly zvony ve městě. Jak to, vždyť do poledne chybí ještě celá hodina? Švédové zmateně přestali útočit, ozvaly se signály k ústupu. Matka Boží Panna Maria nedala zahynout těm, kdo se k ní s důvěrou utekli. V Brně na paměť této události dodnes zvoní poledne ve svátek Nanebevzetí Panny Marie již v 11 hodin.

Radoult de Souchés nezapomněl na svůj slib, přestože ještě nějaký čas musel bojovat se Švédy a pak s Turky. Roku 1680 v Hlubokých Mašůvkách nechal postavit skromnou svatyni ke cti Matky Boží.

Z myšlenek ct. M. Středy:

- Nechceš-li se dopouštět chyb, neposuzuj, co představení rozhodnou.

- Měj rád prosté věci a spokoj se s málem - zakusíš velký pokoj.

- Šetři svým časem, jak umíš šetřit penězi.

Z poutních míst

Medžugorje, 15. 8. 1994

Pochválen buď Ježíši!

S velkou radostí očekáváme návštěvu Sv. otce v Chorvatsku 9.-11. září.

Festival mladých byl "silným časem". Dobrý počet mladých tu mohl získat obraz Církve radostné a živé, a objevit konečně skutečnou, křesťanskou vizi rodiny; takovou, jak nám ji P. Maria popisuje, v celé její kráse a velikosti, a ne takovou, jak se nám ji snaží vnutit svět svými zákony, které odporují křesťanství a tudíž i životu.

Mirjana byla právě po svém setkání s P. Marií, když 2. srpna mluvila v přítomnosti asi 2 000 mladých účastníků. Byla ještě dojatá. Provdaná a matka dvou dětí, její svědectví mělo velkou váhu. Zdůraznila, že každá rodina má především mít za otce našeho nebeského Otce, a jako matku naši nebeskou Matku. Děti si toho mají být vědomy. Rodičům tlumočila tuto výzvu P. Marie: "Ať nežádají od svých dětí nic, v čem sami nedávají příklad..." Připomněla důležitost postavit v rodině Boha na první místo. "Dítě ať ví, že mše sv. je podstatnou součástí života a že je při ní vítáno." Nakonec připomněla nutnou prvořadost modlitby za nevěřící, vždyť: "Když se modlíte za nevěřící, pracujete pro budoucnost vašich dětí, pro jejich bezpečnost."

Ivan mluvil o prvořadě důležitosti rodinné buňky pro růst dítěte. "Rodiče ať si udělají čas pro své děti, ať jim naslouchají, ať s nimi mluví, v klidu..." "Modlitba v rodině," říká Panna Maria, "je lék pro mládež, lék pro svět." "Vaše první modlitební skupina," říká, "to je vaše rodina". "Začněte milovat lidi ve vašem vlastním domě." Dále Ivan mluvil o své modlitební skupině. Řekl: "Nepřicházejte, abyste se pouze společně pomodlili růženec a hned potom odešli. Udělejte si čas se poznávat, aby se mezi členy vyvinula skutečná láska. Sejděte se i k výletům, ke společným akcím."

Všimněte si: Vicka, která už léta opakuje poutníkům totéž, téměř slovo za slovem, přidala v tomto období nový element: "Panna Maria nás naléhavě prosí o modlitbu za papeže, biskupy a kněze a za celou naši církev."

Během tohoto léta lidé ve velkém počtu odpovídají na večerní pozvání na horu. A jelikož 5. srpen (den, kdy Gospě bylo 2 010 let!) připadl na pátek, s jakou radostí jsme jí pod hvězdnatým nebem zpívali: "Happy Birthday to you!" Ve kterém jiném koutu světa je možno prožít takové věci, takovou blízkost s nebem!

Nebojme se přikládat Mariina poselství k našim dopisům. Jeden francouzský poutník mi vyprávěl, že kvůli očnímu zákalu a nezdařené operaci byl odsouzen k oslepnutí. Jeho utrpení bylo veliké, a tu dostává poštou obrázek Gospý s touto větou: "Kdybyste věděli, jak vás miluji, plakali byste radostí!" Z jeho srdce vytryskl výkřik: "Teď je pravý okamžik ukázat mi Tvou lásku, je mi zle!" - V následující hodině se jeho zrak stal normálním a jeho oční choroba úplně zmizela! Tento bratr tedy přišel do Medžugorje poděkovat, tím víc, že toto uzdravení přivodilo postupně obrácení jeho rodiny a... byli to "tvrdí lidé"! Hle, jak působí jednoduché poselství...

Drahá Gospo, chceme Ti dávat lásku za lásku!

Sr. Emanuela

Světová konference, která ovlivnila tisíce

Nedávno se v Irvine (předměstí Los Angeles, USA) uskutečnila 13. světová konference o lásce, životě a rodině. Byl jsem pozván, ale znamenalo by to odletět z Prahy, což jsem nemohl kvůli pastoračním povinnostem.

Byla to dosud největší protiinterrupční konference v dějinách. Zúčastnilo se jí 2 100 lidí z 37 zemí. 64 odborníků proneslo 70 přednášek a řídilo panelové diskuse. Při této příležitosti se sešli zástupci organizací: World Council for Life and Family, Doctors for Life, Humanae Vitae

Priests, Religious and Laity, Seminarians for Life International, The Magdalene Rescue a Rehabilitation Fund (což je odnož Human Life International pro osvobození prostitutek z jejich prostředí).

Podle jednomyslného mínění zde bylo pět zcela mimořádných projevů:

1) Pocta Otci Marxovi - ze strany dvanácti aktivistů. Zahájil Fiorenzo kardinál Angelini, pak vystoupila Gianna Jessen, která přežila interrupční holocaust, následovala dr. Alice von Hildebrand a další. Zvláštní pozornost zaujala sestra Otce Marxe - řeholní sestra Virgene, která uvedla příhody z dětství svého bratra. Marxovi pocházejí z patnácti dětí. Otec John Hardon S.J. shrnul výčet zásluh: "Otec Paul Marx bude částí dějin hnutí Pro život. Pohnul mysl milionů lidí k respektování nenarozeného života. Jeho jméno je zapsáno v Knize života."

2) Otec Werenfried van Straaten diskutoval o nebezpečích a příležitostech pro současný svět a Církev po rozpadu Sovětského svazu. Aplikoval přísliby i hrozby z Fatimy na současný dekadentní západní svět poznamenaný interrupcemi a hříchem. Přesto vyjádřil naději, protože "Bůh je lepší, než si myslíte". Jako zakladatel organizace Pomoc Církvi v nouzi nashromáždil 1,5 miliardy dolarů, které byly poskytnuty zejména Církvi ve východní Evropě. Na závěr Otec van Straaten podle svého zvyku vzal svůj starý "žebrácký" klobouk a šel s ním do hlediště. Vysvětlil, že ve starém klobouku jsou již díry a je proto vhodnější do něj dávat bankovky než mince.

3) Otec Michel Schooyans vzdal poctu nedávno zesnulému Dr. Jerome Lejeunovi, vynikajícímu genetikovi a bojovníkovi za práva nenarozených. Odhaduje se, že by tento vědec získal Nobelovu cenu, nebýt jeho protiinterrupčního postoje. Přítomní byli vyzváni, aby připojili svůj podpis na žádost o blahořečení tohoto vědce.

4) Randall Terry míní, že morálka a věc ochrany života ztrácí ve Spojených státech kvůli nedostatku silných, odvážných, vizionářských křesťanských vůdců. Podle něj existuje "instituční zrada ortodoxie a odmítnutí kříže, proto je pohanská společnost vedena bezbožnými lidmi. Milujeme Kristův kříž, ale odmítáme svůj vlastní!"

5) Většina přítomných souhlasila, že vrcholem byla řeč Dr. Bernarda Nathasona. Původně měl hovořit o RU-486, ale improvizoval a uvedl svou odysseu od provádění interrupcí až ke konverzi ke katolictví. Na závěr řekl: "Bůh mi odpustí krev na mých rukou, životy, které jsem odňal... prosím, abyste se za mě modlili." V sále zazněl potlesk. Mnoho lidí plakalo. Kněz, sedící ve vzdáleném rohu, povstal a žádal, aby se všichni pomodlili Otčenáš a Zdravas za Dr. Nathasona. Požádal všech 15 přítomných kněží, aby povstali a požehnali tomuto muži.

Podle ohlasu přítomných byla konference velkým úspěchem. Další podobná akce bude 19.-23. dubna 1995 v Montrealu.

Podle HLI Reports zpracoval

Karel Dachovský

Totus tuus

Výstřel, který zazněl na Svatopetrském náměstí 13. května 1981, vzrušil celý svět. Temné síly sáhly ke krajnímu prostředku, aby se zbavily nepohodlné osobnosti, která se stala nejvyšší hlavou katolické církve. Útočnickova ruka však nemířila tam, kam chtěla. Nezpůsobila papeži smrt, nýbrž utrpení, které se stalo zdrojem milosti a požehnání.

Houževnatý Polák se ze zranění zotavil neobyčejně brzy a vrátil se ke své dosavadní pastorační praxi. Musel sice přistoupit na určitá bezpečnostní opatření, která před atentátem odmítal. Když před časem "zranili" Michelangelovu Pietu, musela také přijmout ochranu z neprůstřelného skla. Jenže současný náměstek Kristův je vystaven soustavně střelám, které nemůže zachytit žádné ochranné sklo. Jsou to navíc střely, které přicházejí nejen z nepřátelských linií, ale dokonce z "vlastních řad". Jsou to střely často podlé a zákeřné, jsou to "střely do zad". Důvodů pro útoky na nežádoucího Poláka na papežském stolci je velká řada, která soustavně narůstá. Když se Sv. otec v dubnu letošního roku zranil při pádu v koupelně, oživilo to u jeho

odpůrců vyhlídky na jeho možné odstoupení. Papež řekl svému ošetřujícímu lékaři: “Máte jedinou možnost, opět mě postavit na nohy. Nemám jinou možnost než být zdravý. Není tu žádné místo pro penzionovaného papeže.”

Místo vyhlídky na odstoupení se naopak objevil apoštolský list *Ordinatio Sacerdotis*, který s definitivní platností odmítá možnost kněžského svěcení žen v katolické církvi.

Profeministickému hnutí, povzbuzenému příkladem anglikánské církve, a nejen jemu, došla tentokrát trpělivost. Např. katolický týdeník *Der Sonntag* napadl papeže zcela otevřeně. Označil papežův hlas za “falešný signál v nepravou dobu”. Píše o vyvolaném “rozhořčení a pobouření”, které dává najevo např. Rada kněží biskupství Limburg, Obec mladých katolíků, Katolický svaz žen, Sdružení mladších kněží. Jeden z kněží, který je mluvčím Pracovní skupiny pro azylanty, obviňuje papeže jakožto hlasatele “biologické koncepce člověka a sociálního darwinismu, který představuje bludné učení hrozící jako morová nákaza”. Papež prý “zastává jednostranný názor, a přitom autoritativně zamezuje jakoukoliv diskusi”. Nikdo z oficiálních představitelů církve se zatím nepostavil na stranu papeže.

Zatímco na jedné straně se útoky na Jana Pavla II. nejen množí, ale jsou stále hlasitější a možno říci drzejší, jiná část věřících vyjadřuje svými osobními listy Sv. otcí svou solidaritu a podporu. Na státní sekretariát ve Vatikáně se hrnou desetitisíce těchto dopisů. Výsledkem je skutečnost, že tyto dopisy jsou označeny jako “nežádoucí nátlak” a řada německých biskupů napadla pohotové iniciátory této akce v redakci *MIR*, která ve svém měsíčníku šíří také poselství přicházející z Medjugorje.

Všichni ti, kteří se zapojují do útoku na papeže (ať už otevřeně nebo skrytě, záměrně nebo mimoděk, cílevědomě nebo nevědomky), jsou ve skutečnosti pouze loutkami v ruce Mistra hry zla, který se zatím ještě sám na scéně neobjevuje, ale který ví přesně, co dělá a co připravuje. Inspiruje a vnuká lidem systematicky nejrůznější důvody pro odmítání současného papeže, přičemž jemu samému ve skutečnosti stačí jeden jediný. A tento důvod je obsažen ve slovech papežova erbu: TOTUS TUUS.

Tato dvě slova svým obsahem, ale především svou skutečností jej totiž přivádějí k nepřičetnosti.

Co vlastně znamenají tato dvě slova? Jsou to první dvě slova z věty, jejímž autorem je sv. Ludvík Maria Grignion z Montfortu: Totus tuus sum ego et omnia mea sunt tua, což v překladu znamená: Jsem celý tvůj a všechno mé je Tvé (1).

Touto větou starou takřka 300 let vyjádřil sv. Ludvík Grignion podstatu své pobožnosti k Matce Boží, která spočívá v úplném zasvěcení Bohu skrze Pannu Marii. Tento francouzský světec byl k zbožnosti formou zasvěcení inspirován polským jezuitou Stanislavem Fenickým. Není proto divu, že Montfortova forma zasvěcení našla silný ohlas právě v Polsku. Zasloužil se o to kapucín bl. Honorat Koźmiński. Když Panna Maria ve Fatimě a později v Tuy vyslovila žádost o zasvěcení světa svému Neposkvrněnému Srdci, bylo to právě Montfortovo Pojednání o pravé pobožnosti, které inspirovalo kardinála Wyszyńskiego, aby jako vězeň marxistického režimu vykonal v tomto duchu v r. 1953 zasvěcení nejprve osobně a o tři léta později tajně z vězení zařídil zasvěcení celého Polska na Jasně Hoře. Totéž zasvěcení vykonal již jako dvacetiletý student Karol Wojtyła. Že se toto úplně a bezvýhradné sebeodevzdání Bohu skrze Marii stalo pro Wojtylu praktickým životním programem, dosvědčují i ona dvě slova na jeho papežském erbu.

Současně ovšem skutečnost, že Duch svatý označil za náměstků Kristova na zemi pro tuto dobu právě muže s tímto zaměřením a touto spiritualitou, je více než výmluvné. Toto montfortovské zasvěcení není žádnou soukromou pobožnickou citovou záležitostí, ale praktickým a důsledným antisekularizačním programem. Sv. Ludvík Maria v něm již před 300 lety anticipoval záměry II. vatikánského koncilu vrátit církvi ducha, v němž nikoliv jen osoby duchovní, ale všichni věřící se zcela zasvěcují Bohu, aby s Mariinou pomocí usilovali o posvěcení své i celého světa. A když se tento cíl proti panovačně se prosazujícímu osvícenství a osvícenství nedostatečně prosazoval, nastoupily mimořádné intervence Panny Marie, především

pak ta, která nese heslo Fatima. Proti Mistru hry zla nastupuje protihráč, Neposkvrněná Panna, která podobně jako on hledá své spojence a spolupracovníky. Do čela jim vybrala svého milovaného syna, který na svém štítě nese heslo svého zasvěcení: Totus tuus.

Jen ten, kdo nechce, nevidí prohlubující se polarizaci mezi těmito dvěma póly. Maria, papež, čistota se stávají takřka spojitými nádobami. Kde bledne úcta k Panně Marii, vytrácí se úcta k hlavě církve, koroduje svědomí a pustnou zpovědnice. A naopak. P. Tomislav Pervan v jednom interview řekl: “V Americe máme silné hnutí proti papeži, proti církvi, proti Římu. Ale tam, kde se setkávají mariánské modlitební skupiny, tam je přítomen papež, církev, eucharistický Kristus. Podnět ke vzniku těchto modlitebních skupin přišel z Medjugorje.”

Poukaz na tuto polarizaci není výzvou ke konfrontaci. Ti, kteří vstoupili pod Mariinu korouhev, neučinili tak na základě polemik či argumentů. Jejich posláním není bojovat proti těm, kteří nevstoupili. K ničemu takovému je Nejčistší Panna nikdy nevyzývala. Vyzývá vytrvale k modlitbě, upřímnému pokání a lásce. To je cesta, která vede k zasvěcení a k životu podle zasvěcení.

Papež zasvěcený zcela Bohu skrze Pannu Marii ukazuje každým svým slovem i činem, že své zasvěcení myslí upřímně a nekompromisně. Koná dokonale svou službu. Hlásá Boží slovo, trvá na něm, přesvědčuje, zapřísahá, kárá se vší trpělivostí a učitelskou moudrostí (srv. 2 Tim 4,1-5). Jeho tvrdošíjná houževnatost se neohlíží na nepohodlí, na věk, na zdraví ani na lidskou nepřízeň. Vytýkají mu, že vyslovuje nereálné, středověké a překonané názory a požadavky.

Požadavek, aby Boží člověk byl dokonalý a způsobilý ke každému dobrému skutku (tamt. 3,17) není a nebude nikdy překonaný. Jan Pavel II. se nevrací do středověku. Má na zřeteli spíše onen prapůvodní křesťanský ideál. Ale o jeho aktuálnosti nemůže svědčit osamocený papež. To není ideál jedince, to je ideál společenství a o něm musí svědčit celý Boží lid. Je dobré, když desetitisíce věřících vyjádří svou solidaritu nejvyššímu pastýři svými dopisy. Ale tyto listy by neměly žádný smysl, kdyby za nimi nestál život jejich pisatelů. Cestu nám stále důrazněji ukazuje sám Bůh. Činí tak jednoznačně jak prostřednictvím hlavy církve, tak mimořádnými projevy Boží milosti na mnoha místech světa: Je to cesta Mariina, na kterou vykročil jako první i náměstek Kristův: Totus tuus.

Celý tvůj. Už ne polovičatost a kompromisy. Je nezbytné rozhodnout se jednoznačně mezi dvěma pány. Dvěma nemůžeme sloužit (viz Mt 6,24). Kristovu výzvu k dokonalosti (Mt 5,48) a k bezvýhradnému následování (Mt 16,24) každá doba praktikovala svým způsobem. Pro první křesťany to bylo spontánní a samozřejmě odřeknutí se světa. Prvotní církev nepotřebovala kláštery. Byla sama zahradou Boží uprostřed světa. Když tento ideál se vstupem světské moci pobledl a ustupoval prvotní sekularizaci, odcházeli ti, kteří chápali trvalou aktuálnost Ježíšovy výzvy, pryč z tohoto světa do samoty a později budovali Boží zahradu za klášterními zdmi. Nikdy nechybělo ani těch, kteří chtěli Bohu plně patřit i uprostřed světa. Od středověkých třetích řádů vedla dlouhá a nesnadná cesta až k dnešním sekulárním institutům. Ale znamením dnešního času je požadavek přejít od úsilí o svatost jako “výběrové záležitosti” ke spontánní a samozřejmě praxi celé církve (viz Lumen gentium 39-42), k obnovení vědomí sounáležitosti a jednoty Božího lidu, který přináší sám sebe v živou, svatou a bohumilou oběť. Který se přestal přizpůsobovat tomuto světu, nýbrž se změnil a obnovil své smýšlení (srov. Řím 12,1-2). Papežovo heslo nechť se stane heslem všeho Božího lidu: Totus tuus. Nejde už o strohé uličky středověké askeze, ale o prostou cestu Mariinu, která žila uprostřed světa v úplné odevzdanosti Bohu, posvěcovala každodenní všednost, v chudobě, čistotě a poslušnosti, které byly ovocem její pokorné lásky (viz Lg 56-59,65). Naléhavá a úpěnlivá výzva k všeobecnému nastoupení této cesty jakožto jediné cesty k záchraně světa, to je v podstatě obsah a smysl všech Mariiných poselství, které k nám přicházejí z různých koutů světa.

Máme-li se jako křesťané odlišit od světa, pak především v tom, na čem světu nejvíce záleží: ten se pachtí za majetkem (viz Mt 6,23), rozkoší (Řím 1,24-32) a mocí (Mk 10,44). Právě toho se zříkali ti, kteří odcházeli do klášterní samoty, aby patřili Bohu. Ale řehole není jedinou

cestou, která nás vyvádí z tohoto světa. Nezáleží tak na tom, kde jsme, jako na tom, kde jsme, jako na tom, kam směřuje naše srdce. Kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce (Mt 6,21).

Chci říci, bratři, toto: Lhůta je krátká. Proto ti, kdo mají ženy, ať jsou, jako by je neměli... a kdo kupují, jako by nevlastnili, a kdo užívají věcí tohoto světa, jako by neužívali; neboť podoba tohoto světa pomíjí.

(1 Kor 7,29n)

Proti pachtění za majetkem, které směřuje k sobectví v chamtivosti, blahobytu a rozmařilosti, nechť stojí prostý způsob života v evangelické chudobě a dobrotivé štědrosti, jak to pozorujeme u Panny Marie nejen v betlémské stáji, ale po celý její život. Proti nevázanosti, nestoudnosti a rozkoši nechť stojí uvědomělá sebekázeň, stud a čistota, jež tak zdobily Neposkvrněnou Pannu. Proti panovačnosti, zpupnosti, pýše a nesnášenlivosti nechť stojí pokora, skromnost, mírnost a odevzdanost do Boží vůle, jejichž příklad nám dala Matka Boží svým nazaretským Fiat i svým kalvarským postojem. Vždyť je to jediná cesta ke skutečné sociální spravedlnosti i ozdravení společnosti.

Totus Tuus: Celý jsem Tvůj a všechno mé je tvé. Do rukou Mariiných vkládáme všechno to, co jsme a co máme, aby to odevzdala Bohu. Tím se pro nás zásadně mění pořadí hodnot, a vrací se tak k původnímu řádu: vše patří Bohu, který je naší jedinou pravou radostí. A jako jeho děti nemůžeme zůstat nevšímaví k potřebám, nouzi a bolestem jiných jeho dětí. Přední místo v naší mysli i srdci tedy zaujme Bůh a bližní. To jsou naše poklady. Těmi, kdo potřebují naši službu a dobročinnost, je přeplněn svět. Naše uskrovnění a prostota života nebudou samoúčelné. Zde je totiž klíč k opravdové křesťanské radosti, která nepotřebuje falešná šidítka tohoto světa. Poznali to již za dob Pavlových makedonští křesťané, jejichž soužení a chudoba se proměnily v přehojnou radost, když se z ní rozlil bohatý pramen jejich dobročinnosti (2 Kor 8,1-3). Měli málo, a zbohatli radostí tím, že dali z mála těm ještě nuznějším. Jak píše apoštol, oni sami sebe oddali Pánu (tamt. 5). Už tehdy řekli Pánu: všechno naše je Tvé. Jak jinak bychom měli prokázat lásku, k níž nás vybízí Spasitel? Tato skutky prokazovaná láska je hlavním poznávacím znamením křesťanů na tomto i na onom světě. Jedině po tom poznají všichni, že jsme Jeho učedníci, budeme-li mít lásku jedni k druhým (srov. Jan 15,35). Jen ti budou požehnání jeho Otce, kteří mu dali jíst, pít, oděli jej a navštěvovali v nouzi (srov. Mt 25,35n). A je to rozlišovací znamení, které i tento pohanský svět respektuje, jak o tom svědčí výmluvně příklad matky Terezy.

Být celý Mariin to není jen závazek, ale i výsada. Nikde nemůžeme být bezpečnější a šťastnější než u ní, Pomocnice křesťanů, Matky církve, Panny nejmoudřejší, mocné, dobrotivé a věrné, která je Příčinou naší radosti. Ani Bůh nenašel zde na zemi pro svého Syna bezpečnější přibýtek. Ona, Panna nejsvětější, Vzor pravé zbožnosti zná ty nejkratší a nejspolehlivější cesty ke svatosti, vždyť jakožto Brána nebeská stojí i na konci těchto cest. Sjednocení v Panně Marii sjednocujeme se také s jejím i naším papežem, vytváříme kolem něho bezpečnou hráz výmluvného svědectví věrných a oddaných dětí, které přijímají Mariiny výzvy k pokání a obrácení, aby začaly osvědčovat ve světě a před světem viditelně i římskokatolickou důslednost a opravdovost, v níž zatím bohužel zaostáváme za tolika jinověrci i sektáři.

To budiž naše konkrétní osobní i společné uskutečňování loňského celonárodního zasvěcení: všechen Boží lid - Totus tuus, Maria!

Ale chci říci, bratři, lhůta je krátká...

Václav Uherský

Kázání Jeho eminence Joachima kardinála Meisnera, arcibiskupa kolínského, při pontifikální mši svaté v chrámu sv. Mikuláše ve Znojmě dne 7. srpna 1994

Maria, naděje křesťanů

*Joachim kardinál Meisner
arcibiskup kolínský;*

neděle 7. srpna 1994 - 9.00 hod.

Milované sestry, milovaní bratři!

Čím více se z Boha dělá bůh bez světa, tím více se stal náš svět světem bez boha. Takový svět se zdá bezvýchodným. Potřebujeme proto, aby pro nás byla hmatatelná přítomnost Boží, která nám chce být ukazatelem cesty. Duchovní způsob dotýkat se Boha je například naše soucítění, naše soumyšlení, naše soužití s Jeho zájmy, Jeho záměry a plány. Evangelium nás zde zve k onomu “sentire cum Deo”, k onomu “sentire cum Christo” a k onomu “sentire cum Ecclesia”; k soucítění s Bohem, s Kristem a s Církví.

1. Sentire cum Deo

Toto “sentire cum Deo” je plodem naší modlitby: soucítění, soumyšlení a souchtění s realitou živého Boha je důsledek křesťanské modlitby. Bůh, Otec, existuje pouze v tom, že se vyjadřuje ve Svém Slově, a to je Jeho Syn. Syn zase existuje pouze v tom, že se slyší od Otce a že opět k Němu hovoří zpět. Člověk existuje jen tím, že sebe slyší od Otce, sebe přebírá a přijímá a pak sebe Otci vrací. Tento postup slyšení a vracení nazýváme modlitbou.

Podle výroků církevních otců je člověkem v plném slova smyslu jen ten, kdo se modlí, kdo se nachází v tomto stavu přijímání a dávání. Neboť konec konců je to jenom modlitba, která odlišuje člověka od nerozumného stvoření. V modlitbě je člověk zproštěn od lidských závislostí a je spojen s Bohem. Proto modlitba činí člověka svobodným a nezávislým, takže Písmo svaté může říci: “Bázeň Boží je počátek moudrosti” (Žalm 110,10). Pak je ale strach z lidí počátek všech omylů. Jestliže Evropa potřebuje teologii osvobození, pak je to osvobození od lidského strachu, a to musí být vždy teologie modlící se.

Naše víra už nesmí být ostýchavá. Příští třetí tisíciletí Evropy potřebuje, aby víra křesťanů byla bezostyšná, víra odvážná a statečná. Taková víra ale je plodem modlitby. Modlitba nás osvobozuje. “Boj se Boha a neobávej se nikoho” nebo “Neboj se Boha a obávej se zato lidí” může znít alternativa k tomu. Nikoliv prostředí má měnit naši víru, ale naše víra má pozitivně měnit naše společenské prostředí. Tak nám pak není dovoleno naříkat nad bezbožností světa a společnosti. Svět přece Boha nepřijal! Ale my jsme přijali Boha pro svět. Odkud přicházíme? - Od východu naší mladosti! A kam směřujeme? - K západu našeho stáří, které stojí bezprostředně před věčným dnem Kristovým. K tomu potřebuji průvodce na cestě, lidi, kteří nesou pečeť onoho “sentire cum Deo”.

2. Sentire cum Christo

Potřebujeme lidi, kteří jsou utvářeni tímto “sentire cum Christo”. Toto vcítění se do myšlenek Kristových, toto soucítění, tato se srdcem Ježíšovým společná úzkost je plodem našeho spojení s Kristem. Pro křesťana neexistuje proto podstatnější modlitba než prosba:

“Přetvoř srdce naše podle srdce Svého.” - Od té doby, co se Bůh stal člověkem v Ježíši Kristu, lze člověka autenticky definovat již jen ve vztahu ke Kristu. Pomíjíme-li Krista, dochází ke zkreslenému obrazu člověka.

Rakouský básník Franz Grillparzer řekl pozoruhodné slovo:

“Humanita bez božské složky má za výsledek bestialitu.”

Humanismus bez víry v Boha se stává perverzním a kontraproduktivním. Já osobně jsem si to zvlášť zřetelně uvědomoval, když jsem stál na apelpiacu v koncentračním táboře v Buchenwaldu u Výmaru a když mne zavedli k onomu buku, pod kterým před více než dvěma sty lety Johann Wolfgang von Goethe formuloval německý humanismus slovy: “Člověk budiž ušlechtilý, ochoten ku pomoci a dobrý.” Kolik bestiality a perverzity musel tento buk shlédnout dvě stě let později v areálu koncentračního tábora. “Humanita bez božské složky stává se bestialitou,” říká Grillparzer. Jestliže za lidmi už nestojí ono Boží Ty, jsou vždycky v nebezpečí, že budou zneužíváni jinými jako prostředek k účelu.

Člověk je vždy něčím více než jen člověkem. Je chrámem Ducha svatého, a tím styčným místem Kristovým. Od 19. století obchází Evropou slogan: “Náboženství je opium pro lid.” Ale všichni víme z vlastní zkušenosti: kde náboženství bylo teoreticky nebo prakticky odstraněno,

tam člověk často ve stejném okamžiku sáhne po opiu, po droze, po alkoholu. A vskutku, kde již není Boha, tam je člověk odsouzen, aby směřoval k druhořadým cílům. Přitom zůstává mnoho vlastních schopností a energií nevyužito a ležet ladem. Člověku chybí síly, aby činil rozhodnutí, která jsou platná. Chybí mu velká perspektiva Boží, k níž by měl směřovat jeho život. Pak se dostaví velká duševní rakovina neprožitého života: nechuf, omrzlost, nahlodanost podstaty lidské duše. A nakonec člověk sáhne k opiu, k droze, k alkoholu. Za Ježíše Krista neexistuje žádná alternativa, žádná náhrada! Člověk potřebuje výšku, potřebuje Nejvyššího! Člověk potřebuje obzor, potřebuje nebe! Buďme Kristovými posly, kteří druhým umožňují kontakt s Kristovou přítomností, tím, že sami se zacvičujeme v onom “sentire cum Christo”.

3. Sentire cum Ecclesia

Ono “sentire cum Ecclesia”, ono soucítění a soužití s Církví je nám vždy možné. Toto soucítění a soužití je nám dáno, vzhlížíme-li k Panně Marii, oné personifikaci Církve, která v osobě je Církev od počátku. Mariina cesta je cestou Církve. Její cesta zní: vyprostit se z pout krve a dát se vevázat do poslušnosti víry. P. Maria se musela naučit vzdát se vůči svému synu požadavků 4. přikázání: “Cti otce svého a matku svou”, a musela se naučit respektovat vůči svému dítěti požadavky 1. přikázání: “Já jsem Hospodin tvůj Bůh, nebudeš mít jiného boha mimo mne.”

Tato cesta - pryč od pout krve k poslušnosti víry - byla pro Marii cesta plná skandálů pro víru. Začalo to v chrámu v Jeruzalémě, když na její otázku: “Synu, proč jsi nám to učinil?” (Lk 2,48) Ježíš jí odpověděl: “Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je Otce mého?” (Lk 2,49). Ježíš odrůstá mateřskému chtění a srůstá s vůlí Otcovou. Nebo při svatbě v Káně Maria na svůj starostlivý poukaz: “Nemají vína” (Jan 2,3) dostává příkrou odpověď: “Co ode mne žádáš, ženo? Ještě nepřišla má hodina.” (Jan 2,4) To vskutku nebylo lichocením, to nebyl kompliment. A když Maria, hnána starostí o syna, za ním přichází, a on - obklopen svými učedníky - uslyší zprávu: “Hle, tvá matka stojí venku (srv. Mt 12,47), neuzná za vhodné na ni pohlédnout. Hledí na své posluchače a praví: “Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři? ... Kdo činí vůli mého Otce v nebesích, ten je mi bratrem i sestrou i matkou” (Mt 12,48-50).

Maria potřebuje pevnou víru nelekající se skandálů, aby se v tomto procesu víry odpoutala od svého vztahu matky k synu a aby tak vzrůstala ke svému synu do vztahu Boha - člověka.

Mariina cesta je naše cesta. Jako Panna Maria je napřed matkou Kristovou a pak teprve naší matkou, tak je i Církev nejprve Církví Ježíše Krista a teprve pak naší Církví. Proto si nesmíme Církev upravovat podle lidského masa a krve, nýbrž jak to od nás žádá naše poslušnost vůči víře. Na Církev, která mluví lidem podle jejich chuti, můžeme klidně zapomenout. Pro nás se stává důležitou a pro spásu nutnou ta Církev, která se řídí podle vůle Boží. Potřebujeme jako Maria víru odolnou vůči skandálům: “sentire cum Ecclesia”. Při nové evangelizaci Evropy jsou proto žádáni svědkové víry, kteří mohou říci v souhlasu s prvním listem sv. Jana: “Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: slovo života” (1 Jan 1,1). K tomu hmatatelnému kontaktu nás zve každá oslava Eucharistie.

Amen.

Dopis rodinám papeže Jana Pavla II.

(vložený dvojlist pro složení a zařazení do knihy na pokračování – strana 25 až 32)

... instituce, zvláště politické činitele, stejně jako mezinárodní organizace, aby nepodléhali pokušení zdánlivé a falešné modernosti.

Rodina je jako společenství lásky a života pevně společensky zakořeněnou realitou a je svým zcela jedinečným způsobem suverénní společností, i když je z různých stran omezována. Potvrzení suverenity rodiny jako instituce a konstatování jejich četných omezení nás přivádějí k právům rodiny. S tímto záměrem Svatý stolec v roce 1983 uveřejnil Chartu práv rodiny, jež zůstala aktuální dodnes.

Práva rodiny jsou úzce spjata s právy člověka: jestliže totiž platí, že rodina je společenství osob, závisí její seberealizace do značné míry na správném užívání práv osob, z nichž se skládá. Některé z těchto práv se týkají rodiny přímo, jako právo rodičů na zodpovědné plození a výchovu potomstva, zatímco jiné se rodinného kruhu dotýkají jen nepřímo; mezi nimi má mimořádný význam právo na majetek, zvláště na takzvaný rodinný majetek, a právo na práci.

Práva rodiny však nejsou jen pouhým matematickým součtem práv osoby, neboť rodina je něco víc než součet svých jednotlivých členů. Je to společenství rodičů a dětí; někdy bývá společenstvím několika generací. Proto její subjektivita, budovaná na základě Božího plánu, zakládá a vyžaduje svá vlastní a specifická práva. Charta práv rodiny, citovanými mravními principy počínaje, upevňuje existenci rodiny jako instituce ve společenském a právním řádu “velké” společnosti; v národě, ve státě a v mezinárodních společenstvích. Každá z těchto “velkých” společností je alespoň nepřímo podmíněna existencí rodiny; proto je definice úkolů a povinností “velké” společnosti vůči rodině nanejvýš důležitý a zásadní.

První místo zaujímá téměř organické pouto utvořené mezi rodinou a národem. Samozřejmě ve všech případech nelze mluvit o národu v pravém slova smyslu. Existují však etnické skupiny, které se sice nemohou považovat za pravé národy, ale do určité míry vykonávají funkce “velké” společnosti. V obou případech se pouto rodiny s etnickou skupinou nebo s národem zakládá především na účasti na kultuře. Rodiče v jistém smyslu rodí děti také pro národ, aby byly jeho členy a měly účast na jeho historickém a kulturním bohatství. Identita rodiny se od samého počátku do určité míry odvíjí na základě identity národa, k němuž patří.

Rodina svou účastí na kulturním bohatství národa přispívá ke specifické suverenitě, která vyplývá z jeho vlastní kultury a z jeho jazyka. Na toto téma jsem mluvil na shromáždění UNESCO v Paříži v roce 1980 a vícekrát jsem se k němu pro jeho nepopíratelnou závažnost vrátil. Prostřednictvím kultury a jazyka nachází svou duchovní suverenitu nejen národ, ale každá rodina. Jinak by se v dějinách národů, zvláště evropských, dalo těžko vysvětlit mnoho událostí; dávných i nedávných, radostných i bolestných, vítězství i porážek, z nichž vyplývá, jak je rodina organicky spjata s národem a národ s rodinou.

Pouto rodiny a státu je částečně podobné a částečně odlišné. Stát se od národa liší svou méně “rodinnou” strukturou, protože je organizován podle politického systému a má “byrokratičtější” formu. Ovšem i státní systém má v určitém smyslu “duši”, podle toho, jak naplňuje svou povahu “politického společenství”, které je právně uspořádáno za účelem služby obecnému blahu.⁴¹ S touto “duší” je velmi úzce spjata rodina, kterou se státem pojí právě princip subsidiarity. Neboť rodina je společenská realita nedisponující všemi potřebnými prostředky k realizaci svých cílů, a to i v oblasti vzdělání a výchovy. Proto je stát povolán k tomu, aby jednal podle zmíněného principu: kde je rodina soběstačná, musí být jejímu působení ponechána samostatnost; nadměrné vměšování státu by nebylo jen bezohledné, ale také škodlivé, protože by bylo zjevným porušením práv rodiny: jen tam, kde si rodina skutečně sama nevystačí, má stát možnost a povinnost zasáhnout.

Pomoc státu, která však nesmí vylučovat soukromé iniciativy, se projevuje - kromě oblasti výchovy a vzdělání na všech úrovních - například prostřednictvím institucí zaměřených na ochranu života a zdraví občanů, a obzvláště prostřednictvím pojistných opatření týkajících se světa práce. Nezaměstnanost v naší době představuje jednu z nejvážnějších hrozeb rodinnému životu a oprávněně působí obavy všem společností. Pro politiku jednotlivých států představuje jednu naléhavou výzvu a pro sociální nauku církve je předmětem bedlivých úvah. Je nanejvýš nutné a naléhavé přistupovat k odvážným řešením, která by dokázala vidět také za národní hranice a brala v úvahu množství rodin, pro které nedostatek pracovních příležitostí znamená situaci dramatické bídy.⁴²

Mluvíme-li ve vztahu k rodině a o práci, je důležité podtrhnout význam a váhu pracovní činnosti žen vykonávané v rodinném kruhu,⁴³ musí být plně uznána a doceněna. “Námaha” ženy, která poté, co přivedla dítě na svět, se o ně stará, živí ho a stará se o jeho výchovu zvláště v

prvních letech, je tak veliká, že se nemusí obávat srovnání s žádnou profesionální prací. To musí být prohlášeno alespoň se stejným důrazem, s jakým je obhajováno každé jiné právo týkající se práce. Mateřství se pro veškerou námahu, kterou obnáší, musí dostat také ekonomického uznání, alespoň rovnocenného s ohodnocením jiných prací vykonávaných na obživu rodiny v tak delikátní fázi jejího života.

Je zapotřebí opravdu veškerého úsilí, aby rodina dosáhla uznání jako společnost prvního řádu, a v určitém smyslu společnost "suverénní"! Její "suverenita" je pro blaho společnosti nezbytná. Každý národ, který je opravdu suverénní a duchovně silný, se skládá ze silných rodin, které si jsou vědomy svého povolání a dějinného poslání. Rodina stojí ve středu všech těchto problémů a úkolů: odsunout ji do podřízené a druhotné úlohy a vyloučit z postavení, jež jí ve společnosti přísluší, znamená způsobit těžkou škodu skutečnému růstu celé společnosti.

II

Ženich je s vámi

V galilejské Káně

18. Když Ježíš jednoho dne mluvil s Janovými učedníky, zmínil se o pozvání na svatbu a o přítomnosti ženicha mezi pozvanými: "Ženich je s nimi" (Mt 9,15). Poukazoval tím na obraz Boha jako ženich, který byl naplněn v jeho osobě a byl používán již ve Starém zákoně, proto, aby zjevil plnost Božího tajemství jako tajemství Lásky.

Ježíš tím, že se označil za "ženicha", odhaluje podstatu Boha a potvrzuje jeho velikou lásku k člověku. Ale výběrem tohoto obrazu také nepřímou vrhá světlo na hlubokou pravdu o manželské lásce. Když jej Ježíš používá v souvislosti s Bohem, ukazuje, kolik otcovství a kolik Boží lásky se odráží v lásce muže a ženy, kteří se spojují v manželství. Proto se Ježíš na počátku svého poslání účastní svatební hostiny v galilejské Káně spolu s Marií a s prvními učedníky (srv. Jan 2,1-11). Tím chce ukázat, jak je pravda o rodině vepsána do Božího zjevení a do dějin spásy. Ve Starém zákoně, zvláště u proroků, nacházíme velice krásná slova o Boží lásce: je to láska starostlivá, jako láska matky k dítěti, něžná jako láska snoubence, ale zároveň je to láska stejně živě zárlivá: především to není láska trestající, ale odpouštějící; je to láska, která se sklání k člověku jako otec k marnotratnému synu, pozvedá jej a dává mu účast na božském životě. Je to láska, která uvádí v úžas: novinka, kterou celý pohanský svět dosud nepoznal.

Ježíš je v galilejské Káně jako hlasatel božské pravdy o manželství: pravdy, o níž se může lidská rodina opřít a čerpat z ní sílu proti všem životním zkouškám. Ježíš hlásá tuto pravdu svou přítomností na svatbě v Káně a svým prvním "znamením": vodou proměněnou na víno.

Pravdu o manželství hlásá dál při rozhovoru s farizeji, když vysvětluje, že láska, která je od Boha, láska něžná a manželská, je zdrojem hlubokých a radikálních požadavků. Mojžíš, který dovolil dát rozlukový list, nebyl tolik náročný. Když se farizeové v živém sporu odvolávají na Mojžíše, Ježíš jim kategoricky odpovídá: "Ale na začátku to tak nebylo" (Mt 19,8). A připomíná jim: Ten, kdo stvořil člověka, jej stvořil jako muže a ženu, a prohlásil: "Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své ženě a ti dva budou jeden člověk" (Gn 2,24). Důsledně logicky pak uzavírá: "Už tedy nejsou dva, ale jeden. Co tedy Bůh spojil, člověk nerozlučuj!" (Mt 19,6) Na námitku farizejů, kteří se zaštiťují Mojžíšovým zákonem, odpovídá: "Mojžíš vám dovolil rozvod se ženou pro tvrdost vašeho srdce, ale na začátku to tak nebylo" (Mt 19,8).

Ježíš se odvolává na "začátek", a u samotných kořenů stvoření znovu nachází Boží plán, který tvoří základ rodiny, a jejím prostřednictvím je základem veškerých dějin lidstva. Přirozená realita manželství se z Kristovy vůle stává pravou a skutečnou svátostí Nové smlouvy, stvrzenou pečetí Kristovy vykupitelské krve. Manželé a rodiny, pamatujte, za jakou cenu jste byli "koupeni"! (srv. 1 Kor 6,20).

Tuto podivuhodnou pravdu je však lidsky obtížné přijmout a žít. Jak bychom se mohli divit, že Mojžíš ustoupil požadavkům svého národa, jestliže i sami apoštolové po vyslechnutí slov svého učitele odpovídají: "Když je to mezi mužem a ženou takové, je lepší se neženit" (Mt

19,10). Přesto však Ježíš pro blaho muže a ženy, rodiny a celé společnosti potvrzuje požadavek, který Bůh stanovil na samém začátku. Zároveň však využívá příležitosti k tomu, aby ujistil o hodnotě volby zřeknout se manželství pro Boží království: také tato volba umožňuje “plodit”, i když jiným způsobem. Z této volby se rodí zasvěcený život, řády a náboženské kongregace na Východě i na Západě a v tradici latinské církve také kázeň kněžského celibátu. Není tedy pravda, že “je lepší se neženit”, ale láska k nebeskému království může vést i k rozhodnutí neuzavřít manželství (srv. Mt 19,12).

Manželství však zůstává běžným povoláním člověka, které přijímá největší část Božího lidu. Živé kameny na stavbu duchovního chrámu, o nichž mluví apoštol Petr (srv. 1 Petr 2,5), se utvářejí v rodině. Těla manželů jsou příbytkem Ducha svatého (srv. 1 Kor 6,19). Poněvadž předání božského života předpokládá předání života lidského, rodí se z manželství nejen děti lidské, ale mocí křtu také adoptivní děti Boží, které žijí novým životem, jenž prostřednictvím Ducha přijaly od Krista.

Draží bratři a sestry, manželé a rodiče, tímto způsobem je Ženich s vámi. Víte, že je Dobrý pastýř, a znáte jeho hlas. Víte, kam vás vede, jak bojuje, aby vám zajistil pastviny, na nichž najdete život a budete jej mít v hojnosti; víte, jak se staví dravým vlkům a je stále připraven vyrvat jim své ovce ze spárů: každého manžela a každou manželku, každého syna a každou dceru, každého člena vašich rodin. Víte, že jako Dobrý pastýř je ochoten dát za své stádo svůj život (srv. Jan 10,11). Vodí vás po cestách, které nejsou příkré a nehrozí na nich léčky mnoha současných ideologií; opakuje dnešnímu světu celou pravdu, jako když ji sděloval farizeům nebo když ji hlásal apoštolům, kteří ji pak zvěstovali ve světě tehdejšími lidmi, Židům a Řekům. Učedníci si byli dobře vědomi, že Kristus obnovil vše, že se člověk stal “novým stvořením”: už není Žid anebo Řek, už není otrok anebo člověk svobodný, už není muž anebo žena; všichni jsou “jedno” v Kristu Ježíši (srv. Gal 3,28), a byla mu dána důstojnost adoptivního Božího dítěte. Tento člověk v den letnic obdržel Ducha Utěšitele, Ducha pravdy, a to byl počátek nového Božího lidu, jímž je církev, prvotina nových nebes a nové země (srv. Zj 21,1).

Apoštolové, kteří dříve cítili bázeň také vůči manželství a rodině, dostali odvahu. Pochopili, že manželství a rodina jsou skutečným povoláním, které vychází od samotného Boha, že jsou apoštolátem: apoštolátem laiků. Slouží k přeměně a obnově světa, všeho stvořeného a celého lidstva.

Drahé rodiny, i vy musíte být odvážné, stále připravené vydat svědectví o naději, kterou máte (srv. 1 Petr 3,15), protože její kořeny vsadil do vašeho srdce Dobrý pastýř svým evangeliem. Musíte být připravené následovat Krista k pastvinám, které dávají život a které připravil On sám velikonočním tajemstvím své smrti a vzkříšení.

Nebojte se rizik! Boží síly jsou o mnoho mocnější než vaše obtíže! Nesmírně větší než zlo, které působí ve světě, je účinek svátosti smíření, která není církevními otci nadarmo nazývána “druhým křtem”. Mnohem účinnější než zkáza přítomná ve světě je Boží síla svátosti biřmování, která přivádí křest ke zralosti. Neporovnatelně větší je především moc eucharistie.

Eucharistie je skutečně podivuhodná svátost. Kristus nám v ní zanechal sebe sama jako pokrm a nápoj, jako zdroj spasitelné moci. Zanechal nám sebe sama, abychom měli život a měli jej v hojnosti (srv. Jan 10,10): život, který je v Něm a který nám udělil darem Ducha při svém zmrtvýchvstání třetího dne po smrti. Život, který od něj přichází, je pro nás! Je tu pro vás, draží manželé, rodiče a rodiny! Neustavil snad eucharistii při poslední večeři v prostředí rodiny? Když se scházíte k jídlu a jste spolu spojeni, Kristus je vám nablízku. Dokonce víc než to. On je Emanuel, Bůh s námi, když přistupujete k eucharistické hostině. Může se stát, že jako v Emauzích jej poznáte teprve při “lámání chleba” (srv. Lk 24,35). Stává se také, že On dlouho stojí u dveří a tluče v očekávání, že mu dveře budou otevřeny, aby mohl vejít a večeřet s námi (srv. Zj 3,20). Jeho poslední večeře a slova, jež tehdy vyslovil, si zachovávají veškerou moc a moudrost oběti na kříži. Není jiné moci a jiné moudrosti, jimiž bychom mohli být spaseni a jimiž bychom mohli pomoci ke spáse ostatním. Není jiné moci a jiné moudrosti, jimiž byste vy, rodiče,

mohli vychovávat své děti i sami sebe. Výchovná moc eucharistie je potvrzena generacemi a staletími.

Dobrý pastýř je s námi všude. Jako byl v galilejské Káně Ženich mezi oním ženichem a nevěstou, kteří se svěřovali jeden druhému pro celý život, je dnes Dobrý pastýř s vámi jako důvod k naději, síla srdcí, pramen stále nového nadšení a znamení vítězství “civilizace lásky”. Ježíš, Dobrý pastýř, nám opakuje: Nebojte se. Já jsem s vámi. “Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa” (Mt 28,20). Odkud vzít tolik síly? Odkud vzít jistotu, že Ty jsi s námi, i když Tě zabili, Boží Synu, a zemřel jsi jako každá jiná lidská bytost? Evangelista říká: “Miloval je až do krajnosti” (Jan 13,1). Takže Ty nás miluješ, Ty, jenž jsi První a Poslední, Ty, jenž jsi Živý; Ty, jenž jsi zemřel a nyní žiješ navěky (srv. Zj 1,17-18).

Veliké tajemství

19. Svatý Petr shrnuje téma rodinného života slovy: “veliké tajemství” (srv. Ef 5,32). I když kořeny všeho, co o tomto “velikém tajemství” napsal v listu Efezanům, vyrůstají z knihy Geneze a z celé starozákonní tradice, nově jej formuluje, což se projeví v učitelském úřadě církve.

Církev vyznává, že manželství je jako svátost manželské smlouvy “velikým tajemstvím”, neboť vyjadřuje Kristovu snoubeneckou lásku k jeho církvi. Svatý Pavel píše: “Muži, (každý z vás) ať miluje svou ženu, jako Kristus miloval církev a vydal sám sebe za ni, aby ji posvětil a očistil koupelí ve vodě a slovem” (Ef 5,25-26). Apoštol zde mluví o křtu, jímž se list Římanům široce zabývá a ukazuje ho jako účast na Kristově smrti nutné proto, abychom s ním mohli sdílet jeho život (srv. Řím 6,3-4). Touto svátostí se věřící rodí jako nový člověk, neboť křest má moc předat nový život, život samotného Boha. Tajemství Bohočlověka je v určitém smyslu shrnuto ve křtu: “Kristus Ježíš, náš Pán, Syn nejvyššího Boha”, řekne později svatý Irenej a s ním řada dalších Otců východní a západní církve “se stal synem člověka, aby se člověk mohl stát synem Božím.”⁴⁴

Ženichem je tedy sám Bůh, který se učinil člověkem. Ve Staré smlouvě se Jahve představuje jako Ženich Izraele, vyvoleného národa: jako Ženich něžný a náročný, žárlivý a věrný. Všechny nevěry, zběhnutí a modloslužby, kterých se Izrael dopustil a které dramaticky a působivě popisují proroci, nedokázaly zhasit lásku, jíž Bůh-Ženich miluje až do krajnosti” (srv. Jan 13,1).

Manželské společenství mezi Bohem a jeho lidem je potvrzeno a naplněno v Kristu, v nové smlouvě. Kristus nás ujišťuje, že Ženich je s námi (srv. Mt 9,15). Je s námi všemi, je s církví. Církev se stává nevěstou: nevěstou Kristovou. Tato nevěra, o níž je řeč v listě Efezanům, se zpřítomňuje v každém pokřtěném, a je jako osoba, která se dává spatřit svému Ženichovi: “Miloval církev a vydal sám sebe za ni... Tím si chtěl církev připravit slavnou, bez poskvrny, vrásky nebo něčeho takového, aby byla svatá a bez vady” (Ef 5,25-27). Láska, jíž Ženich “miloval” církev “až do krajnosti”, působí, že je církev stále znovu svatá ve svých světcích, i když nepřestává být církví hříšníků. I hříšníci, “celníci a nevěstky”, jsou povoláni ke svatosti, jak potvrzuje v evangeliu sám Kristus (srv. Mt 21,31). Všichni jsou povoláni k tomu, aby se stali církví oslavenou, svatou a neposkvrněnou. “Buďte svatí,” říká Pán, “neboť já jsem svatý” (Lv 11,44; srv. 1 Petr 1,16).

Toto je nejvyšší rozměr “velikého tajemství”, vnitřní význam, který má svátostný dar v církvi, nejhlubší smysl křtu a eucharistie. Jsou to plody lásky, jíž Ženich miloval až do krajnosti; lásky, jež se stále šíří a obdarovává lidi rostoucí účastí na Božím životě.

Svatý Pavel po svých slovech: “Muži, (každý z vás) ať miluje svou ženu” (Ef 5,25), hned ještě důrazněji dodává: “Tak také muž má mít svou ženu rád jako vlastní tělo. Kdo má svou ženu rád, projevuje tím lásku sám sobě. Nikdo přece nemá v nenávisti vlastní tělo, ale dává mu jíst a přeje mu. Tak i Kristus (jedná) s církví, protože jsme údy jeho těla” (Ef 5,28-30). A nabádá manžele slovy: “Podřizujte se jeden druhému z úcty ke Kristu” (Ef 5,21).

Toto je jistě nový pohled na věčnou pravdu o manželství a rodině viděné ve světle Nové smlouvy. Kristus ji zjevil v evangeliu, svou přítomností v galilejské Káně, obětí na kříži a

svátostmi své církve. Manželé tak v Kristu nacházejí opěrný bod své manželské lásky. Když svatý Pavel mluví o Kristu - Snoubenci církve - používá analogie s manželskou láskou. Vrací se ke knize Geneze: “Proto muž opustí otce i matku a přidrží se své ženy a budou jeden člověk” (Gn 2,24). Zde je “veliké tajemství” věčné lásky, přítomné ještě před stvořením, zjevené v Kristu a svěřené církvi. “Toto tajemství je veliké,” opakuje apoštol, “máme na mysli vztah Krista a církve” (Ef 5,32). Proto nelze chápat církev jako tajemné tělo Kristovo, jako znamení smlouvy Boha s člověkem, jako univerzální svátost spásy, a přitom odhlížet od “velikého tajemství”, spjatého se stvořením člověka jako muže a ženy a s povoláním obou k manželské lásce, k otcovství a k mateřství. “Veliké tajemství”, jímž je církev a lidstvo v Kristu, nemůže existovat bez “velikého tajemství”, jež je vyjádřeno v bytí “jedním tělem” (srv. Gn 2,24; Ef 5,31-33), neboli ve skutečnosti manželství a rodiny.

Sama rodina je velikým Božím tajemstvím. Jako “domácí církev” je Kristovou nevěstou. Univerzální církev, a v ní každá partikulární církev, se jako Kristova nevěsta zjevuje bezprostředněji v “domácí církvi” a v lásce, která je v ní žitá: v lásce manželské, otcovské a mateřské, v lásce bratrské a v lásce společenství osob a generací. Je snad lidská láska myslitelná bez Ženicha a bez lásky, jíž miloval až do krajnosti? Manželé mohou milovat “až do krajnosti” jen tehdy, když přijmou účast na této lásce a na tomto tajemství: buď jí budou účastni nebo nikdy úplně nepoznají, co je láska, a jak radikální nároky klade. To pro ně nepochybně představuje vážné nebezpečí.

Učení listu Efezanům udivuje svou hloubkou a etickou silou. Apoštol Pavel označuje manželství, a nepřímou rodinu, jako “veliké tajemství” ve vztahu s Kristem a církvi a znovu může zdůraznit to, co dříve řekl manželům: “A proto každý z vás ať miluje svou ženu jako sám sebe,” a dodává ještě: “a manželka ať zase svému muži projevuje úctu” (Ef 5,33). Projevuje úctu, protože miluje a ví, že je milována. Mocí této lásky se manželé stávají vzájemným darem. V lásce je obsaženo uznání osobní důstojnosti druhého partnera a jeho neopakovatelné jedinečnosti: každého z nich, protože oba jsou lidskými bytostmi, si totiž Bůh vyvolil ze všech stvoření na zemi pro něj samotného;⁴⁵ a každý z nich se však vědomým a odpovědným aktem svobodně činí darem pro toho druhého a pro děti darované Pánem. Svatý Pavel dále ve svém nabádání významově navazuje na čtvrté přikázání: “Děti, poslouvejte své rodiče, jak se to sluší u křesťanů, protože tak to má být. ‘Cti svého otce i matku’ - to je první přikázání, (při kterém se slibuje) odměna: ‘aby se ti dobře vedlo a abys dlouho žil na zemi’. A vy, otcové, nedrážděte svoje děti ke hněvu, ale vychovávejte je v kázni a napomínejte je (z pověření) Páně” (Ef 6,1-4). Apoštol tedy ve čtvrtém přikázání vidí nevyjádřenou výzvu ke vzájemné úctě mezi manželem a manželkou, mezi rodiči a dětmi, a tím je uznává za princip soudržnosti rodiny.

Nádherný způsob, jímž Pavel shrnul “veliké tajemství”, se v určitém smyslu jeví jako souhrn, suma učení o Bohu a o člověku, které došlo naplnění v Kristu. Západní myšlení se s rozvojem moderního racionalismu od tohoto učení bohužel stále více vzdaluje. Filozof, který formuloval zásadu: “Cogito, ergo sum” (“Myslím, tedy jsem”), také vtiskl modernímu chápání člověka dualistický charakter, jímž se vyznačuje. Racionalismu je vlastní stavět v člověku do radikálního protikladu ducha proti tělu a tělo proti duchu. Člověk je ale osoba v jednotě těla i ducha.⁴⁶ Tělo nemůže nikdy být omezováno na pouhou hmotu: je to “oduchovnělé” tělo, stejně jako je duch tak hluboce spjat s tělem, že ho lze nazvat “ztělesněným” duchem. Nejbohatším zdrojem poznání o těle je Slovo, které se stalo tělem. Kristus zjevuje člověka člověku.⁴⁷ Tento výrok 2. vatikánského koncilu je v určitém smyslu dlouho očekávanou odpovědí, již církev dala modernímu racionalismu.

Tato odpověď má zásadní význam pro chápání rodiny, zvláště v kontextu dnešní civilizace, o níž se zdá, jak bylo řečeno, že v tolika případech odmítla být “civilizací lásky”. Moderní doba zaznamenala velký pokrok v poznání hmotného světa a také v poznání psychologie člověka. Pokud jde však o nejnižší rozměr člověka, o rozměr metafyzický, dnešní člověk z velké části zůstává sám pro sebe neznámou bytostí. Následkem toho zůstává neznámou skutečností

také rodina. K tomu dochází odklonem od “velikého tajemství”, o němž mluví apoštol.

Následkem rozdělení člověka na ducha a tělo se v člověku usídlil sklon zacházet s tělem nikoli podle zásad jeho specifické podobnosti Bohu, ale podle zásad jeho podobnosti všem ostatním tělům v přírodě, tělům, které člověk užívá jako materiál pro svou činnost zaměřenou na výrobu spotřebních statků. Všichni však mohou okamžitě pochopit, jak nesmírná nebezpečí se ve skutečnosti skrývají v aplikaci podobných kritérií na člověka. Když je lidské tělo považováno za nezávislé na duchu a na myšlení a je využíváno jako materiál, podobně jako těla zvířecí - a to se děje například při manipulaci s lidskými zárodky a plody - pak jdeme vstříc nevyhnutelné a hrozné etické porážce.

V podobné antropologické perspektivě se lidská rodina ocitá ve zkušenosti nového manicheismu, v němž je tělo stavěno do radikálního protikladu proti duchu: tělo nežije z ducha a duch neoživuje tělo. Člověk tak přestává žít jako osoba a subjekt. Navzdory opačným záměrům a prohlášením se stává výlučně objektem. Tato neomanichejská civilizace vede například k takovému pohledu na lidskou sexualitu, jenž ji považuje spíše za půdu vhodnou k manipulaci a vykořisťování, než za skutečnost onoho prvotního úžasu, jímž byl Adam ráno po stvoření tak uchvácen, že při pohledu na Evu zvolal: “Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla!” (Gn 2,23). Je to úžas zaznívající ze slov Písni písní: “Učarovala jsi mi, sestro, má nevěsto, učarovala jsi mi jediným pohledem svých očí” (Pís 4,9). Jak daleko jsou některé moderní koncepce od hlubokého chápání mužství a ženství, které nám poskytuje Boží zjevení! V lidské sexualitě nám umožňuje odhalit bohatství osoby, která dochází pravého docenění v rodině a vyjadřuje své hluboké povolání také v panenství a v celibátu pro Boží království.

Moderní racionalismus nesnáší tajemství. Nepřijímá tajemství člověka, muže a ženy, a nechce ani uznat, že plná pravda o člověku byla zjevena v Ježíši Kristu. Nestrpí zejména “veliké tajemství”, zvěstované listem Efezanům, a usilovně proti němu bojuje. Pokud přizná v kontextu mlhavého deismu možnost, nebo dokonce potřebu Nejvyšší nebo božské bytosti, rozhodně odmítá pojem Boha, který se stává člověkem, aby člověka spasil. Pro racionalismus je nemyslitelné, že by Bůh byl Vykupitel, a zvláště, že by byl “Ženich”, prvotní a jediný zdroj lidské manželské lásky. Racionalismus vykládá stvoření a smysl lidské existence naprosto odlišným způsobem. Je-li však člověk zbaven perspektivy Boha, který jej miluje a který jej prostřednictvím Krista zve, aby žil v Něm a s Ním, chybí-li rodině možnost účastnit se na “velikém tajemství”, co zbude kromě pouhého časného rozměru života? Zůstává časný život jako pole pro boj o existenci a namáhavé pachtění po zisku, především ekonomickém, “Veliké tajemství”, svátost lásky a života, která má svůj počátek ve stvoření a ve vykoupení a jejíž ručitelem je Kristus-Ženich, ztratilo v moderní mentalitě své nejhlubší kořeny. Je ohrožováno v nás i kolem nás. Kéž by se Rok rodiny, který církev slaví, stal pro manžely vhodnou příležitostí k opětovnému objevení tohoto tajemství a k jeho mocnému, odvážnému a nadšenému znovuuplatnění.

Matka krásné lásky

20. Dějiny “krásné lásky” začínají Zvěstováním, podivuhodnými slovy, s nimiž se anděl obrátil na Marii, povolanou k tomu, aby se stala matkou Božího Syna. Mariiným “ano” se Ten, který je “Bohem z Boha a Světlem ze Světla”, stává synem člověka; Maria je jeho matka a nepřestává být pannou, která “muže nepoznala” (srv. Lk 1,34). Maria se jako panenská matka stává Matkou krásné lásky. Tato pravda byla zjevena již ve slovech archanděla Gabriela, ale její plný význam bude potvrzován a prohlubován postupně, při pouti víry, po níž bude Maria následovat svého syna.⁴⁸

“Matku krásné lásky” přijal ten, kdo byl podle izraelské tradice už jejím pozemským snoubencem - Josef z kmene Davidova. Býval by měl právo uvažovat o své snoubence jako o své manželce a matce svých dětí. Bůh však do této manželské smlouvy zasahuje sám svou iniciativou: “Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha svatého” (Mt 1,20). Josef si je toho vědom, vidí na vlastní oči, že se v Marii

počal nový život, který nepochází od něj, a proto chce, jako spravedlivý člověk dodržující Starý zákon, jenž v jeho případě nařizoval rozluku, rozvázat své manželství milosrdně (srv. Mt 1,19). Anděl Páně mu zjeví, že by to neodpovídalo jeho povolání, a dokonce by se to přičilo manželské lásce, která jej spojuje s Marií. Aby tato vzájemná manželská láska byla v plnosti “krásnou láskou”, je nutné, aby Josef přijal Marii a jejího Syna pod střechu svého nazaretského domu. Josef poslechne Boží poselství a jedná podle toho, co mu bylo nařízeno (srv. Mt 1,24). Také díky Josefovi je tajemství Vtělení, a s ním tajemství Svaté rodiny, hluboce vryto do manželské lásky muže a ženy a nepřímo také do rodokmenu každé lidské rodiny. To, co svatý Petr nazve “velikým tajemstvím”, dochází nejvyššího výrazu ve Svaté rodině. Rodina se tak opravdu staví do středu Nové smlouvy.

Lze také říci, že dějiny “krásné lásky” v určitém smyslu začaly s první lidskou dvojicí - s Adamem a Evou. Pokušení, jemuž podlehli, a následující prvotní hřích je zcela nezbavily schopnosti “krásné lásky”. Zřejmě je to například v knize Tobiáš, v níž se snoubenci Tobiáš a Sára odvolávají na prarodiče Adama a Evu (srv. Tob 8,6), když mají vyjádřit smysl svého svazku. V Nové smlouvě to dosvědčuje také svatý Pavel, když mluví o Kristu jako o novém Adamovi (srv. 1 Kor 15,45): Kristus nepřichází odsoudit prvního Adama a první Evu, ale vykoupit je; přichází obnovit to, co je v člověku Božím darem, to, co je v něm věčně dobré a krásné a co představuje podstatu “krásné lásky”. Dějiny “krásné lásky” jsou v určitém smyslu dějinami lidské spásy.

“Krásná láska” vždy začíná osobním zjevením sebe sama. Eva se ve stvoření zjevuje Adamovi a Adam se zjevuje Evě. V průběhu dějin si nové lidské páry navzájem říkají: “Půjdeme životem společně.” Tak začíná rodina jako svazek dvou lidí, a mocí svátosti jako nové společenství v Kristu. Aby láska byla opravdu krásná, musí být Božím darem, který je Duchem svatým vsazen do lidských srdcí a je v nich neustále živen (srv. Řím 5,5). Církev si je toho dobře vědoma, a proto při svátosti manželství prosí Ducha svatého, aby navštívil lidská srdce. Aby to skutečně byla “krásná láska”, tj. dar jiné osobě, musí pocházet od Toho, který je sám darem i zdrojem všech darů.

Tak tomu bylo v evangeliu s Marií a Josefem, kteří na prahu Nové smlouvy znovu prožívají zkušenost “krásné lásky” popisované v Písni písní. Josef myslí na Marii a říká jí: “Sestro má, nevěsto” (srv. Pís 4,9). Maria, matka Boží, počne dítě skrze Ducha svatého, od něhož pochází “krásná láska”, již evangelium jemně uvádí do kontextu “velikého tajemství”.

Když mluvíme o “krásné lásce”, mluvíme proto zároveň o kráse; o kráse lásky a kráse lidské bytosti, jež je mocí Ducha svatého takové lásky schopná. Mluvíme o kráse muže a ženy: o jejich kráse jako bratří a sester, snoubenců, manželů. Evangelium neobjasňuje jen tajemství “krásné lásky”, ale také neméně hluboké tajemství krásy, která stejně jako láska pochází od Boha. Od Boha pochází muž i žena, osoby povoláné k tomu, aby se sobě navzájem staly darem. Z prvotního daru Ducha, který je “dárce života”, tryská vzájemný dar být manželem nebo manželkou, ne menší měrou než dar být bratrem nebo sestrou.

To vše nalézá potvrzení v tajemství Vtělení, které se v lidských dějinách stalo pramenem nové krásy inspirující nesčetná umělecká díla. Po přísném zákazu zobrazovat neviditelného Boha (srv. Dt 4,15-20) křesťanská epocha naopak nabídla uměleckou představu Boha, který se stal člověkem, Marie, jeho matky, a Josefa, světců Staré i Nové smlouvy, a obecně všeho stvoření vykoupeného Kristem, a tím slavnostně zahájila nový vztah se světem kultury a umění. Dá se také hovořit o novém kánonu umění, vnímavém k hlubokému rozměru člověka a jeho budoucnosti, který vzniká z tajemství Kristova vtělení a je inspirován tajemstvím Kristova života: narozením v Betlémě, skrytým životem v Nazaretě, veřejným působením, Golgotou, vzkříšením a konečným ...

Plodné slovo stojí ve stínu ticha.

“Kristova láska nás nutí k tomuto úsudku...” napsal v jednom ze svých listů svatý Pavel (2

Kor 5,14). Právě tento text mi vytanul na mysli po přečtení rozhovoru s profesorem náboženské pedagogiky Katolické univerzity v Eichstādtu dr. Engelbertem Grossem, který otiskl Katolický týdeník (č. 29, str. 5). Netoužím po vědecké polemice s panem profesorem, ale láska ke Kristu a zaujetí pro katechezi v církvi mne nutí vyjádřit zásadní nesouhlas s některými slovy pana profesora Grosse.

Ve svém rozhovoru doslova říká: “Lidé se ptají, proč v Německu po velmi dlouhé výuce náboženství ve školách (vyučuje se od šesti let až do maturity) zůstává výsledek tak nepatrný. A docházíme k tomu, že výuka náboženství může snad uchovat touhu po nějakém Ty, může učit argumentovat a chránit lidi před antropologickou a intelektuální naivitou, ale málokdy dokáže náboženská výuka uvádět do základních křesťanských tajemství...”

Jeví se mi jako velký paradox hledat důvod neúspěchu a nepatrných výsledků v náboženské výuce jako takové. Jinými slovy by se to dalo například u matematiky vyjádřit takto: “Neúspěch a nepatrný výsledek mé práce učitele matematiky nespočívá v tom, že něco dělám špatně nebo že se dopouštím někde chyby, protože samotná matematika sice říká, že existují jakási čísla, ale jen málokdy dokáže někoho naučit počítat...”

Jistěže náboženská výuka je odlišná od matematiky a to, že někdo zná základní pravdy a tajemství víry, ještě neznamená, že víra proniká a naplňuje jeho život. Ale právě toto je cílem katecheze a výuka náboženství je náročnější než výuka matematiky nebo tělocviku.

“Cílem katecheze je rozvíjet víru až do úplné zralosti,” uvádí Všeobecné katechetické direktorium v čl. 36. (Pozn.: Všeobecné katechetické direktorium je základní dokument vydaný Posvátnou kongregací pro klérus. Stanoví hlavní zásady a cíle katechetické výuky. V oblasti katecheze zavazuje církve na celém světě.) Dále se v tomto dokumentu doslova říká: “... při výkladu jakékoliv jednotlivé složky obsahu víry musí katecheta poukázat na to, jak je tajemství Krista jeho středem, jak ho církve interpretuje a definuje, jak ho slaví, uskutečňuje a má na něm účast v liturgii a v křesťanském životě...”

Musíme tedy výrok pana profesora Grosse přesně obrátit, aby odpovídal Všeobecnému katechetickému direktoriu: Náboženská výuka naprosto nemá jen uchovávat touhu po “nějakém Ty”, ale má tuto touhu přivádět ke konkrétnímu Ty v osobě Bohočlověka Ježíše Krista a uvádět do obsahu základních křesťanských tajemství, jejichž středem je právě Kristus.

Ale to nedokáže katecheta, který by byl jen “jedním z řady učitelů”. I v tom musíme odporovat tvrzení pana profesora, který říká, že “musíme být realisty, vidět naše hranice a uvědomit si, že jsme jedněmi z řady učitelů...” Právě naopak a právě proto, že jsme a máme být realisty a vidět svoje hranice, si musíme uvědomit, že nemůžeme být jedněmi z řady učitelů. Že své povolání musíme brát jako skutečné Povolání od Krista. Jsme jeho svědky, apoštoly. Nejsme to my, kteří dáváme plodnost svým slovům a růst ovoci naší práce. Je to Bůh a jeho milost. Proto práce katechety musí být zcela proniknuta modlitbou a chvílemi mlčení před Bohem. Plodnost našeho slova stojí ve stínu tohoto ticha modlitby před Bohem. Duchovní člověk, kterým katecheta musí být, aby jeho svědectví bylo věrohodné, se nezrodí u televizní obrazovky a uprostřed blahobytu. Je třeba modlitby a “moudrosti kříže”, důvěrné znalosti Krista, abych byl schopen uvádět do jeho tajemství.

Je třeba si vážít poznatků vědecké pedagogiky a psychologie dětského světa, který nás často nutí přehodnotit naše postoje a představy. Ale i tato věda má svoje hranice a my musíme být realisty a hledat spásu u Krista, “protože v nikom jiném není spásy”.

Jediný je náš Učitel - a to je Kristus. On sám byl nejlepším katechetou a ukazuje nám, jak máme jednat. Neměl vždy úspěch (cílem katecheze není úspěšnost), nikdy se však nenechal odradit. Neodradila jej odpověď Samaritánky: “Pane, dej mi té vody, abych už nežíznila a nemusela sem chodit pro vodu.” Přivádí tuto ženu až k poznání tajemství své osoby. A ona sama se stává “katechetkou”, která přivádí ostatní k poznání Krista jako Spasitele světa (srv. Jan 4,1-42).

Katecheze, která čerpá jen - obrazně řečeno - z “Jakubovy studny”, pouze z vědecké

didaktiky a různých metod, zanechává snad touhu po “nějakém Ty”, ale nemá sílu uvádět do křesťanských tajemství. Katecheze musí čerpat z osoby Krista, z pramene, který “tryská do života věčného”, nebo spíše který tryská ze života věčného, z Krista, pramene milosti. Taková katecheze nese ovoce a je plodná. Dobrý strom nemůže nést špatné nebo žádné ovoce.

Naše konzumní společnost často s obdivem a nekriticky přijímá všechno, co přichází ze západu, jako vrchol dokonalosti a vědy. Toho se musíme varovat i v duchovní oblasti. A jestliže tam - na západě - něco nese špatné ovoce, nemůže to pocházet z dobrého stromu. Tvrdit opak by bylo skutečným antropologickým a intelektuálním naivismem. Na druhé straně můžeme našim přátelům v Německu závidět, že vyučování náboženství je integrální součástí výuky ve škole. Můžeme si tak jen domyslet, jak ateismus poznamenal náš národ a vyvrátil jej z kořenů. A právě naše země je svojí polohou jakoby předurčena k tomu, aby spojovala a skloubila to dobré, co ve svém dědictví nese západní a východní církve. Aby slovo, které převládá v západní církvi, dala plodnost a duchovní hloubku a východní církvi pomohla najít duchovní slovo vyjadřující hlubiny její kontemplace. Je třeba, aby Evropa, církve a s ní i katecheze začaly dýchat oběma polovinami plíc.

Ježíš Kristus byl zároveň Bůh i člověk. Toto spojení dvou přirozeností v jedné osobě Krista je velkým tajemstvím naší víry. Katecheze potřebuje celostní a vyvážený pohled na Krista. V západní teologii a katechezi převažuje antropologický přístup. Ale k tomu jen několik slov sv. Pavla: “Proto my od nynějška nikoho neposuzujeme podle lidských měřítek. A třebaže jsme Krista kdysi posuzovali podle lidských měřítek, teď už to neděláme...” (2 Kor 5,16).

Také možná někdo namítne, že děti ještě nejsou schopny chápat tajemství víry. I pro nás dospělé zůstávají tajemství. Je třeba si však uvědomit, že tajemství víry, přestože jsou jaksi “uchopitelná” naším rozumem a nejsou proti rozumu, se spíš věří než chápou. A právě o dětech zde platí, že “jim patří nebeské království”. Dítě (více než dospělý člověk) vnímá nejmocněji to, co nevyšloveno vyvěrá z ovzduší a proniká celou bytostí, jak se vyjádřil velký myslitel L. N. Tolstoj.

Láska Kristova, láska ke Kristu, k dětem, ke katechezi mne nutí k tomuto úsudku: Nechte maličké přijít ke Kristu - v tajemství jeho osoby - a nebraňte jim!

Jiří Burget

Světový den míru 1995: “Žena jako vychovatelka k míru”

Tak zní téma, které zvolil Jan Pavel II. pro Světový den míru. Tímto tématem má být především vzdán dík za neodmyslitelný podíl žen v úsilí o mír, protože ženy vychovávají mládež a protože v mnoha situacích se staví na odpor násilí. Tímto tématem chce papež také ženy velmi naléhavě vyzvat, aby ve svých rodinách a na různých úrovních společnosti se stávaly stále více neúnavnými budovatelkami míru.

Naše společnost je na konci dvacátého století dramaticky poznamenána bratrskými válkami, stálými konflikty a odpornými zločiny, které deformují člověka, vysmívají se jeho důstojnosti a ohrožují sám život. Žena je často první obětí těchto násilných činů a stává se někdy i nástrojem v rukou těch, kteří sejí rozvrat a nenávisť.

Na základě zvláštních vlastností, citlivosti ženy vůči slabým, jejího smyslu pro lásku a obětavost, je žena přirozenou vychovatelkou k míru. Musí jej především prosazovat v rodině, ve světě práce a ve všech mezilidských vztazích, tak aby každý člověk byl pokládán za člověka a byl milován a mohl se vyvíjet bez jakékoliv diskriminace.

V průběhu příštího roku se budou konat četné mezinárodní podniky, zasedání a slavnosti. Některé jsou věnovány právě ženě, jako konference Spojených národů o “Ženě a její aktivitě, jež hájí zákonnost, vývoj a mír”, která se koná od 4. do 15. září 1995 v Pekingu.

Z tohoto hlediska je papežem zvolené téma naléhavou výzvou ženám, aby prohloubily vlastní poslání jako vychovatelky k míru. Současně toto téma povzbuzuje křesťanská společenství a všechny lidi dobré vůle k zesílenému zasazování se o mír. Zůstává stále živou

naděje, že mír, dar Boží je možný. Tato naděje povzbudí naše vrstevníky ke konkrétním mírovým krokům a k prosbě Pánu, aby muži a ženy všech kontinentů se dali osvitit Duchem svatým, který je duchem míru a bratrského smíření.

ČBK Tisk

Matka Tereza (*27.8.1910)

Vlastním jménem Agnes Bojaxhiu. Narodila se v Jugoslávii, v rodině albánského obchodníka. Po noviciátě u anglických loretánek odešla do indické Kalkaty jako profesorka zeměpisu na katolické střední škole. V r. 1946 prožila náhle "svůj den rozhodnutí". Píše o něm: "Napsala jsem list papeži Piu XII., že mě Bůh vyzval, abych opustila všechno a oddala se plně Jemu ve službě nejchudším z chudých, žijícím ve slumech." Pius XII. dal svolení, aby matka Tereza shromáždila spolupracovnice a věnovala se péči o vydědence indické společnosti. V r. 1952 otevřela dům pro umírající. Dodnes umírá v Indii mnoho lidí na ulici a misionářky lásky tyto lidi sbírají, a když lékaři konstatují, že již není pomoci, umožní jim alespoň důstojně umřít. Slouží bez výjimky všem.

Matka Tereza neprosí ani tak o peníze a naturální dary, žádá především, aby lidé přicházeli, "nabízeli své ruce pro službu chudým, aby jejich srdce bila láskou pro jiné. A když se setkají s chudými, ať jejich prvním hnutím myslí je touha udělat něco pro ty nešťastné."

Výbor norského parlamentu přiznal matce Tereze z Kalkaty Nobelovu cenu míru pro rok 1979. Všechny listy světa se tehdy shodly v názoru, že nikdy předtím nebyla Nobelova cena tak nesporná a jednoznačná. Člověk více než chléb a sociální jistotu potřebuje lásku.

-rm-

Odstraňte "novou" řeč

27. srpna se dožívá 80 let známý tvůrce samizdatových publikací pan Josef Adámek z Brna. Už před druhou světovou válkou pracoval velmi aktivně v Orlu a v lidové straně - stejně jako jeho manželka Marie. Oslavili teď spolu 50 let společného života, ze kterého vzešlo dvanáct dětí. (Proto o nich televize natočila v šedesátých letech pořad - to ještě netušili, co se z Josefa "vyklube".)

V r. 1968 založil v Brně družstvo LOGOS (s pobočkou v Olomouci), které vytisklo hezkou řádku náboženské literatury. Jako první encykliku Pavla VI. "Humanae vitae". Dále vydali koncilové dokumenty "Lumen gentium" a "Gaudium et spes" aj. Na popud Václava Vaška (po listopadu ředitel nakladatelství Zvon) vytiskl LOGOS nové české "Ordo missae" v neuvěřitelně krátkém termínu a vynikající kvalitě.

Po nástupu normalizace byl LOGOS terčem útoků StB a byl zlikvidován. Pan Adámek přešel do tiskárny Komunálního podniku města Tišnova a během tří let se mu podařilo tajně vytisknout kolem 70 000 kusů náboženských publikací, hlavně modliteb, písní apod.

Po odchodu do důchodu se naplno věnoval samizdatu se všemi riziky, které to přinášelo. Největším úspěchem byla obsáhlá publikace o nově zvoleném papeži Janu Pavlu II., jejímiž autory byli Dr. Mečislav Razík (předúnorový generální sekretář Katolické akce), Dr. Radovan Perka (po listopadu ředitel Sekretariátu pro věci církevní na ministerstvu kultury) a Dr. Radomír Malý. Pan Adámek vytiskl obálku, text vytiskli spolupracovníci (především pan Jan Krumpholc) v Radíkově u Olomouce.

Dne 10. září 1979 byl Adámek i spolupracovníci zatčeni. U všech byla provedena domovní prohlídka a několik nákladních aut odváželo samizdatové tisky a papír. Stalo se to tenkrát světovou senzací, zvláště když syn pana Adámka celý ten estébácký průvod vyfotografoval a snímky dal západním agenturám. 16. 10. 1979 se objevil velký článek i fotografie v Le Monde. Z celého světa docházely zatčeným pozdravy a projevy sympatií.

Vazba a vyšetřování byly přerušeny v lednu 1980, když se československá vláda

připravovala na jednání s Vatikánem a Jan Pavel II. trval na propuštění celé zatčené skupiny. Protože vláda nebyla spokojena s výsledkem jednání, porušila slovo. Celá skupina byla souzena 28. 9. 1981 okresním soudem v Olomouci. Jan Krumpholc dostal trest 3 roky, P. Rudolf Smahel SDB (nyní přednáší katechetiku na bohoslovecké fakultě v Olomouci) dva roky, Josef Vlček (dnes předseda Matice cyrilometodějské), P. František Lizna SJ a pan Adámek po 20 měsících a Jan Odstrčil z Olomouce 10 měsíců, všichni nepodmíněně.

Odvolali se, 24. listopadu proběhlo stání u krajského soudu v Ostravě - byla to ovšem odporná fraška a odvolání bylo zamítnuto.

Po propuštění z vězení J. Adámek nerezignoval a jednou z jeho aktivit byla ochrana nenarozeného života. Mj. měl velký podíl na organizaci podpisové akce proti chystané novele potratového zákona v r. 1986. Na Slovensku se získalo 15 000 podpisů, v českých zemích asi 10 000.

Na otázku našeho redaktora Dr. Malého, zda vývoj po listopadu 1989 splnil jeho očekávání či zda ho zklamal, říká: “Odpovím vám poukazem na G. Orwella a jeho román ‘1984’. Píše tam, že diktatura zavádí tzv. novou řeč. My všichni jsme tím zatíženi: novou řečí, kterou nás učili 40 let komunisté. A nejen oni, nýbrž všichni reprezentanti moderní kultury bez Boha. Slovům se nenápadně a postupně implantuje jiný význam, než původně měla. Vemte si např. slovo partner. Dobře víme oba dva, co to znamená a jaký to má význam, jestliže se však použije v souvislosti s manželstvím, potom jde o manipulaci největšího kalibru. Manželský partner - prosím vás, co je to za pojem? Cožpak manželství je pouze partnerství jako je partnerství v obchodě a ve sportu? Není-li ničím víc, potom není důvod, proč lpět na jeho nerozlučitelnosti nebo na absolutní věrnosti. Vidíte, jak rozkladný vliv tato tzv. nová řeč má. Ta nezmizela se zánikem komunismu, působí nadále, proto je tolik nespokojenosti, neboť lidé pozorují stejnou manipulaci, stejné lži a stejnou orientaci jen na peníze, moc a kariéru jako za komunistů.”

Když se redaktor vrátil k otázce manželství, kterou “nakousl” pan Adámek v řeči, vyjádřil svůj názor: “Je-li někdo oprávněn předávat rady a zkušenosti a udílet rady, pak jste to vy a vaše statečná a obdivuhodná paní. 50 let společného života, který nebyl lehký, dvanáct dětí k tomu, nad tím krouží mnoho lidí hlavou, když kolem sebe vidí samé rozvody z malicherných příčin. Víím, že není dobré udílet recepty, ale ve vašem případě by přece jen nějaký mohl být k prospěchu druhých...!”

“Nevidím jiný recept než vědomí, že manželství je Kristem ustanovená svátost. Proto je nerozlučitelné a manželé jsou posláni společně snášet všechno dobré i zlé a být oporou tomu druhému v těžkých situacích. Za to, že v našem vztahu to tak dobře fungovalo, vdčíme jedné zkušenosti, kterou chceme všem manželským párům doporučit: je to pravidelná obnova manželského slibu... Myslím, že by páni faráři měli ve farnostech vyzývat k obnovám manželského slibu... Vzorem manželského života byla pro nás bl. Zdislava, v jejíž blízké svatořečení doufáme.”

Radomír Malý

Potřebuje církev papeže?

Prosím o prominutí ty, kteří se po přečtení tohoto nadpisu pohorší nad tím, proč se píše o tak samozřejmých věcech.

Bohužel ale nejsou v dnešní Církvi všichni tohoto jednoznačného smýšlení. Denně jsme vystavováni nejrůznějším zprávám a informacím, které postavení Svatého otce zpochybňují. Nebudu zde tuto skutečnost analyzovat, zde jde o věc svědomí a celkového postoje, je však ale třeba uvádět fakta a připomínat věci tak, jak jsou.

Jedním ze stěžejních míst pro potvrzení nutnosti služby papeže je text Mt 16,18-19. Zní takto:

“A já ti říkám: Ty jsi Petr - Skála - a na té skále zbuduji svou Církev a pekelné mocnosti ji nepřemohou. Tobě dám klíče od nebeského království; co svážeš na zemi, bude svázáno i na

nebi, co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi.”

Potud tedy citát a podívejme se, co na tomto místě říká exegeze.

V Novém zákoně, vydaném Českou liturgickou komisí v roce 1989 a používaném všude pro svou precizní exegetickou formu výkladu, čteme na str. 77 vysvětlení verše 19. Cituji:

“Klíče”, symbol moci: Petr je ustanoven správcem domu (církve), jehož původce a majitel je Kristus. - “Svazovat” znamenalo v rabínské mluvě: “prohlásit něco za dovolené”, kdežto “rozvazovat” mělo význam “zprostit nějakého závazku”, “prohlásit něco za dovolené”.

Ježíš tedy svými slovy chce na Petra přenést moc nad Božím královstvím, která náleží Svatému, Věrnému... když on otevře, nikdo nemůže zavřít, když on zavře, nikdo nemůže otevřít” (Zj 3,7).

Tato vrchní moc nad Církví přešla z Petra na jeho nástupce na římském biskupském stolci. Připomeňme zde jasné vyjádření sněmu florentského, kde za předsednictví papeže Evžena IV. byli shromážděni zástupcové Církve západní i východní: “Definujeme, že svatý apoštolský Stolec a římský papež je nástupce sv. Petra, knížete apoštolů, a pravý náměstek Kristův a že je hlava celé Církve a otec i učitel všech křesťanů a že jemu byla ve svatém Petru od našeho Pána Ježíše Krista dána plná moc pást, řídit a spravovat obecnou církev.”

Domnívám se, že toto vysvětlení je zcela postačující.

Kromě toho nám byl v současné době dán papež, jehož univerzalita vědomostí, ušlechtilosti a lidství se snoubí s ryzí svatostí.

Ale i v dobách, kdy v čele Církve nestáli vždy dokonalí náměstkové Krista, bylo vždy nutné v zájmu zachování jednoty přijímat i tyto představitele v lásce a poslušnosti. Mnozí světci si bolestně uvědomovali rozkol, způsobený odmítnutím poslání papeže.

Poslušnost je oním třibícím kamenem a musíme se všichni modlit, abychom měli dostatek světla Ducha svatého k pochopení a přijetí. V postoji Mariina FIAT přijmout svou služebnou roli v Církvi Kristově a s hlubokou vděčností za to, že v jejím čele stojí ten, který je označován jako milovaný syn a papež neobyčejných kvalit.

P. Petr Dokládá

Z myšlenek ct. Martina Středy

Máš-li čistý úmysl a přeješ-li si všechno jen kvůli Bohu, jako např. abys byl zdravý, zbožný a spokojený, aby se šířila láska k Bohu, aby kvetla řeholní kázeň atd., a špatně to dopadne, netrap se. Tvá snaha i práce nejsou bez vnitřní zásluhy. My pracujeme a vzděláváme, ale plody jsou jen Božím dílem. Bůh od nás nic nepotřebuje a vůbec mu neuškodí, nedostane-li nic od lidí, neboť Jeho prozřetelnost, moc a moudrost může kdykoliv dosáhnout, čeho chce. Já jsem sázel, Apollo zaléval, Bůh však dával vzrůst.

Církevní aktuality

Katolíci v protihitlerovském odboji

V Německu si připomněli 50. výročí nepodařeného atentátu na Hitlera, uskutečněného 20. července roku 1944. Brutálnímu teroru, který potom následoval proti všem Němcům, co neprojevovali nacistické smýšlení, padli za oběť především aktivní katoličtí a evangeličtí křesťané. Tak byli popraveni ze známých osobností jezuita Alfred Delp, náboženský filozof Helmut von Moltke, organizátor katolického protihitlerovského odboje Peter Yorck von Wartenburg, bývalí politikové katolické strany Centrum Hans Lukaschek, Paulus van Husen a Hans Peters, evangelický farář Dietrich Bonhoeffer a další. Týdeník Tag des Herrn uvádí prameny, jež dokazují, že berlínský biskup Konrad Pysing nejen podporoval protihitlerovský odboj, nýbrž osobně náležel k odbojové skupině Kreisauer Kreis a po popravě jejich představitelů Moltkeho a Wartenburga se sám ujal jejího vedení.

30. července rovněž uplynulo 60 let od zavraždění prezidenta Německé katolické akce dr. Ericha Klasenera oddíly SS, které ho na přímý rozkaz Hitlerův zastřelily v jeho pracovně.

Zneuctění chrámu

V polském městě Miedzyrzec Podlaski se v noci ze 2. na 3. července vloupaly neznámé osoby do místního farního chrámu, vyrazily svatostánek a rozsypaly konsekrované hostie po celé ploše kostela. Před oltářem z nich sestavily nápis "Vítáme v pekle". Dále rozdělaly ve svatyni oheň, na němž spálily misál a liturgická roucha.

Mimořádnou kající pobožnost na odprošení Boha za toto zneuctění chrámu a Těla Kristova vedl diecézní biskup Jan Mazur ze Siedlce. V promluvě poukázal na stále se množící projevy zneuctění Božích svatyní v Polsku, za což činí odpovědnými sdělovací prostředky, které zejména po vítězství levice v posledních volbách vystupňovaly své útoky proti katolické církvi a náboženství. "Ve světle této smutné profanace se chci zeptat: Kam kráčíš, Polsko? Všichni jsme vinni, neboť jsme špatně naložili s darem svobody..." řekl biskup Mazur.

Uznání fotbalistovi

Na pouti v německé Würzburgu místní světící biskup Helmut Bauer v kázání veřejně pochválil fotbalistu německé národní reprezentace na mistrovství světa v USA Maria Baslera, který okamžitě přerušil svůj pobyt v Americe a účast na mistrovství, když se dozvěděl o nemoci své těhotné manželky a vrátil se domů. Biskup ocenil, že Basler ukázal na existenci důležitějších hodnot, než je sport, sláva a peníze. "Kdyby takové lidské jednání bylo něčím normálním, nemuseli bychom věnovat tolik péče manželství a rodině," řekl biskup Bauer.

Vatikánská deklarace

Aktivisté hnutí na obranu lidského života ze 14 zemí světa se účastnili ve dnech 8.-9. července ve Frascati u Říma poradě, která byla svolána z iniciativy Papežské rady pro rodinu. Jejím jménem byla potom zveřejněna ve Vatikáně deklarace, schválená na této poradě. Její účastníci se hlásí k zápornému stanovisku Sv. otce Jana Pavla II. ke káhirskému dokumentu a upozorňují, že "bohaté země usilují uvrhnout rozvojové země do antikoncepčního kolonialismu a vnutit jim nelidské prostředky kontroly porodnosti. Těmi jsou všeobecně dostupné interrupce ve jménu údajných sexuálních práv, které mají nahradit mezinárodní solidaritu, k níž jsou morálně zavázány evropské národy." Dále se zmíněná deklarace staví jednoznačně na odpor pokusům legalizovat eutanázii. Vyjadřuje přesvědčení, že "budoucnost sjednocené Evropy bude zajištěna pouze tehdy, až lidský život bude chráněn do všech důsledků zákonem, a to jak na úrovni Evropského parlamentu, tak na úrovni parlamentů jednotlivých zemí." Podepsaní pod tímto prohlášením zároveň vyzývají ke spolupráci na tomto úseku se všemi křesťany i příslušníky jiných náboženství, zvláště s mohamedány. Na závěr poděkovali papeži Janu Pavlu II. za jeho neúnavnou obranu lidského života a rodiny. Deklaraci podepsalo celkem 24 osob.

Počet seminaristů stoupá

Jak oznámil ve Vatikáně prefekt Kongregace pro katolickou výchovu kardinál Pio Laghi, v současné době se na celém světě připravuje ke kněžství 102 tisíce seminaristů, což je o šedesát procent víc než před patnácti lety. Vzrůst kněžských povolání je výrazný zejména v Africe a Latinské Americe, kde podle slov kardinálových "jsou lidé ještě dosti vnímaví na svatost, kde rodiny ještě nebyly rozvráceny a kultura nebyla opanována individualismem." Jako příklad uvedl Bolívii, kde ještě v šedesátých letech studovalo v seminářích patnáct lidí, zatímco dnes tento počet převyšil stovku. Afrika měla v roce 1797 5507 diecézních kněží, dnes jich je 11844, což znamená vzrůst o 112 procent. Na černém kontinentě působí 121 seminářů, které stěží umístí 15618 současných kandidátů kněžství.

Odmítají káhirskou konferenci

S výzvou k organizovanému hnutí odporu proti káhirské konferenci OSN o demografických

otázkách, kde má dojít k vznesení požadavků legalizace interrupcí všemi státy světa, se obrátil ke všem představitelům církví a humanitárních organizací ředitel Schillerova institutu se sídlem ve Varšavě dr. Frank Hahn. Jeho zástupce Jacques Cheminade na tiskové konferenci nazval chystaný dokument "satanským plánem zničení lidské rodiny". Schillerův institut je mezinárodní organizací s cílem uskutečnění sociální spravedlnosti ekonomického systému na celém světě. Opírá se o teze amerického ekonoma Lyndona La Rouchea.

Prefekt Papežské rady pro rodinu kardinál Alfonzo Lopéz Trujillo v rozhovoru pro italský Il Tempo řekl, že někteří představitelé státu slíbili písemně Sv. otci, že v Káhiře zaujmou shodné stanovisko se Svatým stolcem. Ale tlak subjektů, požadujících potraty a sterilizaci jako prostředek omezení růstu populace je obrovský. Kardinál Trujillo upozornil na skutečnost, že mezinárodní antipopulační agentury již dnes disponují fondy, které přesahují 6,5 miliard dolarů ročně, což je suma třikrát vyšší než rozpočet všech středoamerických států za rok.

Ukrývají azylanty

Přes 200 katolických a evangelických farností v Německu ukrývá žadatele o azyl z politických důvodů, jimž hrozí deportace z Německa. Předseda německé Biskupské konference Msgr Karl Lehmann varoval, že církevní azyl je z hlediska německých zákonů nelegální, ale morálně nezbytný.

Konkordát i se Slovinskem

Ve slovinském hlavním městě Lublani započala svoji práci smíšená státně-církevní komise se záměrem uzavření konkordátu mezi Svatým stolcem a Slovinskou republikou. Jak oznámil slovinský ministr zahraničí Lojze Peterle, bude urychlena i práce nad restitucemi církevního majetku, zabraného komunisty. Tento bod bude pro uzavření konkordátu klíčový.

Církevní aktuality

Z olomoucké arcidiecéze

* Ve farnosti Jeseník - Česká Ves se uskutečnilo setkání mládeže jeseníckého a šumperského děkanátu, kterého se zúčastnilo asi 100 mladých věřících. Zavítal mezi ně olomoucký světitel biskup Josef Hrdlička. Setkání se konalo v duchu evangelia "Zajed'te na hlubinu a spus'te síť" - zejména zde v severomoravském pohraničí pustošeném ateizací a duchovní vyprahlostí. Mladí lidé strávili několik dní v modlitbách a při přednáškách na aktuální téma: křesťanská rodina, zasvěcený život a sekty. Nezapomnělo se ani na hry a na turistiku, mši sloužil o. biskup.

* Ve farnosti Štramberk u Nového Jičina byla za účasti farníků ze širokého okolí posvěcena o biskupem Hrdličkou obnovená socha svatého Václava na Olivetské hoře zvané Kotouč, na které kdysi stával i kostel Povýšení svatého kříže. Zásahu o obnovení sochy mají farníci i občané Štramberka, představenstvo města i tělovýchovná jednota Orel.

Řečníci ve svých projevech hodnotili svatováclavskou ideu jako nadčasově silnou duchovní inspiraci a jistotu našeho národa, která má v dnešní době opat proniknout věřící lid, aby se správně orientoval ve zmatku a chaotickém stavu naší doby.

V nedaleké vápence těžce pracoval sedm let ThDr. Antonín Šuránek, bývalý spirituál Kněžského semináře v Olomouci, tehdy jako kněz bez státního souhlasu. P. Šuránek vydal vynikající svědectví kněžské víry. Toto období se výrazně odrazilo v jeho díle, které směřuje k jeho blahorečení v budoucí době.

* V neděli 7. srpna byla v malé farnosti Ruda u Rýmařova pouť v kostelíku zasvěceném Panně Marii Sněžné, kdy si věřící uvědomují duchovní spojení s bazilikou Panny Marie Sněžné v Římě, kde byly posvěceny knihy pro slovanskou bohoslužbu našich věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Toto místo je spjato s dlouhodobým působením arcibiskupa Vaňáka a s překrásnou kamennou křížovou cestou zasazenou do romantického prostředí, kde u 12. zastavení se otevírá s

kopce pohled do širé hanácké Moravy.

-jf-

Otec Josef M. Šenkyřík

Dne 19. července 1994 je tomu již rok od blažené smrti lidem již nazývaného služebníka Božího o. Josefa Metoděje Karla Šenkyříka ze Všetul u Holešova, který zemřel v pověsti svatosti.

V neděli 17. července 1994 byla za něj sloužena v chrámu sv. Michala ve Vlachovicích, kde odpočívá, mše svatá. Zúčastnilo se jí mnoho věřících. Odpoledne po druhé mši svaté se konala i slavnost na hřbitově. Ve čtyřech autobusech přijeli sem i jeho bývalí farníci z Hrušky i se starostou z Němčic, Brodku, Švábenic, většinou z Hané. Dojemný byl odpolední průvod z chrámu na hřbitov za zpěvu cyrilometodějských písní. U hrobu plného světel a květů byly dvě promluvy o stavu beatifikačního řízení zakončeny modlitbou za kněžský dorost a za kurzisty přípravky pro pozdní povolání.

Podpisové archy se žádostí o zavedení beatifikačního řízení byly podpisovány již doma ve všech farnostech, kde působil. Také v den slavnosti byly dále doplňovány. Doručeny byly již z Hrušky, Němčic, Tvorovic, Měrovic, Sobotína, Švábenic, Brodku. Z Vlachovic, Vlach. Lhoty, Křekova, Lipiny, Vrbětic, Haluzic budou doručeny.

Otec František Redemptus Valábek, římský postulátor, který se zotavil z těžké nemoci na prosby Aničky Zelíkové, poslal z USA, kde je na dovolené, dopis k této slavnosti. V něm píše, že má radost, že je na Moravě tolik kandidátů svatosti. Jeho matka totiž pochází z Valašska. Slavnosti se zúčastnila i praneteř A. C. Stojana. Sv. Otcí byly doručeny dva dopisy s prosbou o zavedení beatifikačního řízení, jeden pocházel z pera pí Rudíkové, druhý byl do Říma odvezen přímo neteří O. Josefa Šenkyříka. Otec Calábek píše, že se modlí za plánované akce kolem Katolické cyrilometodějské univerzity na Velehradě i za šťastné vyřízení beatifikace: A. C. Stojana, Aničky Zelíkové, Fr. Stuchlého, bl. Zdislavy i o. Josefa Šenkyříka.

Na připravených nástěnkách u kostela byly vzpomínky na všechny uvedené kandidáty svatosti i na P. P. Gojdiče.

Na vhodné nástěnce byla dále vzpomenuata fakta ze života o. Josefa Šenkyříka: Jeho uzdravení z krční nemoci v útlém dětství na přímluvu bl. Jana Sarkandra, zázračné zastavení důlních vozíků v "Temném dole" u Rtně v Podkrkonoší, kde byl mimo jiná místa vězněn. Dále šťastné vyvážnutí bez poranění šoféra a otce Josefa v Izraeli, kde okno rozbil nějaký nezbeda. Další při cestě na Hložec, kde mu sutanu zachytilo kolo traktoru, ale po pádu zůstal zdrav. Vzpomenuty i historky o jeho zednickém povolání ve prospěch chudé nemocné vdovy, o hašení se zlomenou rukou požáru, když farníci ve vesnici se veselili v místním hostinci, s jediným vědrem!

Prof. Dr. Josef Mana

ThDr. Rudolf Col (29.10.1902 - 21.8.1964)

Osobní vzpomínka na ThDr. Rudolfa Cola, překladatele Nového zákona a profesora na bohoslovecké fakultě v Olomouci u příležitosti 30. výročí úmrtí

Moji rodiče se po ukončení válečné vřavy druhé světové války s velkou horlivostí starali o vzdělání všeobecné, ale hlavně náboženské mých sourozenců i moje. Já jsem začala tehdy chodit na reálné gymnázium, ale hodiny náboženství byly nepovinné - i když na ně, asi mimo tři žáky evangeliky, chodila celá třída. To se zdálo rodičům šestnáctiletého děvčete málo. Maminka se začala zajímat o duchovní cvičení - tehdy novinku - pro dívky a brzy zjistila, že na Svatém Kopečku u Olomouce u sester premonstrátek běží tyto výchovné náboženské kursy jeden za druhým pro různé stavy. Rodiče na zaplacení poplatku za pobyt neměli peníze, ale zesnulý dr. Hlouch, který naši rodinu znal, poradil, abych na nějaký čas jela pomáhat sestřičkám na Sv.

Kopeček do kuchyně, tam bylo pro takové mladé děvče práce stále dost a dost a pak že mohu na duchovní cvičení bezplatně. Vše se umluvilo a já brzy na Sv. Kopeček nastoupila. Samozřejmě o prázdninách. Nejprve jako pomocnice v kuchyni, kde byl tehdy opravdu provoz a nás dívek tam bylo asi 6, a potom jako posluchačka duchovního cvičení. Napjatě jsme čekaly, kdo nás celé tři dny bude vzdělávat a otevírat nám nový duchovní svět. A přišel kněz nenápadný, který se představil dr. Col. Měl velice přívětivé, ale pronikavé oči za malými brýlemi. Vím velice dobře ještě dnes, že zvlášť si cenil lidské vlastnosti, a to byla vděčnost. Velice nás nabádal, abychom byly svým rodičům vděčni za to, že známe Krista, že Ho chceme ještě více milovat a následovat. Dr. Col viděl tehdy opravdu před sebou častá mladá srdce a jeho slova byla jako krůpěje rosy, která je měla provázet svou svěžestí celý život. Věřím, že se mu to u většiny dívek, dnes matek a babiček - podařilo. Všechno nám tehdy tak krásně pověděl o manželství, moji rodiče by se mi to tehdy asi styděli také povědět - a to mě provází stále, i teď ve stáří. Velice si cenil mravní čistoty jako základu šťastného manželství. Jistě předpokládal, že se nás většina vdá a kladl již tehdy takový důraz na citovou výchovu dětí. Radil a vykládal nám o všem, co nás zajímalo, rozuměl literatuře i hudbě, to tehdy hlavně gymnazisty zajímalo, historii našeho národa, též zájem po válce byl velký z naší strany. Já jsem - a jistě ne sama - k němu jako duchovnímu rádci celým srdcem přilnula. Když jsem se potom za několik let vdávala, přijel nás oddat jak nám tehdy na duch. cvičeních všem slíbil. Daroval nám svůj překlad Nového zákona v bílé kůži vázaný s vlastnoručním věnováním. Tehdy již těžce prožíval pokoření církve i sebe jako profesora fakulty, která byla zavřena. Než fakultu zavřeli, provedl nás naposledy všemi prostory s patřičným výkladem, a tak se rozloučil! Byly to opravdu moc smutné chvíle pro takového člověka a děkuji Bohu, že tato budova v Olomouci již opět slouží svému účelu. Naše rodina se tehdy také přestěhovala do Olomouce a tak jsme se d r. Colem vídali často. Chodili jsme denně na jeho tiché mše v kostele sv. Mořice do malé postranní kapličky i k němu do bytu, bydlel hned naproti kostela. Nevím již přesně, jak a kdy se stal farářem u sv. Mořice, ale kdykoliv tam nyní přijdu, vidím ho na kazatelně (kde byly mikrofony a tak mu bylo krásně rozumět), slyším jeho hlas měkký a vemlouvavý, nepatrný úsměv: “A buďte vděční!!! Usilujte o to, co je shůry, ne o to, co je na zemi. Oblečte se jako vyvolení Boží, svatí a milí, v srdečné milosrdenství, dobrotu, pokoru, mírnost a shovívavost.”

Jistě dr. Col si tento list sv. Pavla Kolosanům vepsal do srdce, protože on přesně takový byl. A nad to všechno měl lásku, která je poutem dokonalosti. Pokoj Kristův vládl v jeho srdci i v dobách tak těžkých pro něho i celou církev, jako byla tato léta až do jeho smrti. Přeji mu odměnu od Pána a věřím pevně, že čeká v nebi na své bývalé žáky - kněze, které učil, a na všechny žáčky ze Sv. Kopečka a všechny čtenáře, kteří četli jeho překlad Nového zákona.

R.I.P.

Hořící oheň

Před 80 lety, dne 20. srpna 1914, necelý měsíc po vzniku první světové války, zemřel ve věku 79 let Svatý otec Pius X., na něhož se vztahuje z Malachiášova proroctví heslo “ignis ardens” (Hořící oheň, Oheň stravující). Již dva roky před koncem svého života předvídal “velkou válku”, světový požár, kterému se marně snažil zabránit. Nepomáhaly prosby a výzvy k panovníkům, zprávy o blížících se tragédiích uspišily jeho skon.

Narodil se 2.6.1835 v městečku Riese, v provincii Treviso na severovýchodě Itálie. Občanským jménem se nazýval Giuseppe (Josef) Sarto. Byl druhým z deseti dětí (dvě záhy zemřely), jeho otec byl poštovní a obecní posel, později poštmistr. Giuseppe od 6 let ministroval a chodil do chlapeckého sboru, neboť měl nádherný hlas a dobrý hudební sluch. Často také v kostele šlapal varhanní měchy, tatínkovi pomáhal roznášet poštu a vykonávat potřebné práce na malém poličku.

Místní duchovní otec Don Fusarini záhy poznal chlapcovo nadání, vyučoval ho základům latiny a umožnil mu přijetí do gymnázia v Kastelfranko, kam chodil denně přes hodinu pěšky. V

sedmnácti letech mu zemřel otec a tak začaly pro maminku a Josefa velké starosti, jak uživit početnou rodinu a hradit studie. Jeho učitel Gerherle mu jednou řekl: “Beppo, Ty chceš být knězem, vid’? Já jsem to dávno věděl. Dobrý kněz ve světě mnoho pořídí. Dobrých kněží je více třeba než politiků a vojáků.”

Na vyšším gymnáziu se mu dostalo bezplatného místa v biskupském semináři v Padově a tím jeden problém byl vyřešen. Dobře se učil a všestranně podporoval matku a sourozence, kteří rychle dorůstali a přebírali jeho rodinné starosti. Ve 23 letech byl Josef vysvěcen na kněze a na svátek Sedmiboletné Panny Marie sloužil ve svém rodišti první mši svatou. Pak postupoval od stupně k stupni, kaplanoval v Tombolu, farářem byl v Salzanu, přednášel u sester salesiánek, stal se kanovníkem, správcem biskupského semináře v Trevisu, biskupem v Mantově (1884), posléze patriarchou benátským a kardinálem.

Jako biskup prováděl pastýřské vizitace, svolával diecézní synody, staral se, aby bohoslovecký seminář byl stále naplňován novými alumny a měl dostatek dobrých profesorů. Podporoval rozkvet chrámové hudby a chorálního zpěvu. Zvláštní pozornost věnoval sociálním problémům a velmi pružně je řešil. V tomto smyslu uvítal encykliku Rerum novarum a prohlásil, že je zázračným dílem Ducha svatého a láskyplného srdce. V roce 1898 konal v celých Benátkách misie a Eucharistický sjezd.

Po úmrtí Lva XIII. v roce 1903 stal se Giuseppe Sarto jedním z kandidátů na funkci nového papeže a po několika volebních kolech obdržel na konklávě většinu hlasů přítomných kardinálů.

Pius X. byl papež reformátor. Snažil se zachránit duchovenstvo a celou církev. Žít velmi skromně a za svůj chudý původ se nestyděl. První jeho encyklikou byla “Gravissimo officii munere”, která celému světu oznamovala, že se Církev světské moci nikdy nepodvolí a zároveň zakazovala francouzskému duchovenstvu účast na tzv. Kultových sdruženích. Vyhlásil reformu církevního práva, římské kurie, církevní hudby, breviáře a misálu. Rázně zakročil proti nesprávným naukám modernismu, zreformoval vyučování náboženství (katechismu), stanovil předpisy pro první svatě přijímání, vybízel k častému přijímání svátosti a k aktivní účasti na slavení liturgie.

Hlavní svůj úkol viděl ve výchově zbožných kněží, kteří měli být světlem světa a solí země. Jeho heslem bylo: “Vše obnovit v Kristu.” Tento svůj reformní cíl sledoval s podivuhodnou houževnatostí. Za 40 let po své smrti (1954) byl prohlášen za svatého. Při této příležitosti byly zdůrazněny všechny osobní ctnosti, především pokora a dobrosrdečnost, láska ke všem lidem kolem sebe, dále pastýřská moudrost a apoštolská horlivost.

Stanislav Zeman

Malý slovník “Nového věku”

Na tomto místě systematicky vysvětlujeme obsah některých pojmů, s nimiž můžete přijít do styku v rámci propagace sektářského hnutí Nový věk (“New Age”), které se naplno rozběhlo i v našich sdělovacích prostředcích. Slova označená v testu */ budou v tomto slovníku postupně vysvětlena.

Mystika

Podobně jako jiných pojmů a fenoménů zmocňuje se NEW AGE i pojmu mystika, aby jej přetransformovalo k svému obrazu. Zatímco např. v křesťanském pojetí rozumíme mystikou výjimečné stavy setkání s Bohem, přičemž iniciativa je na straně Boha, který nepodléhá naprosto žádné manipulaci ze strany člověka, chápe NEW AGE mystiku jako stav, který člověk sám navozuje pomocí různých postupů nebo prostředků (viz např. mantra, transc. meditace, holotropní dýchání atd.), aby se tak dobral nového prožitku a nové zkušenosti. Rozumí se tím častou halucinací pramenící náhlé překvapivé zážitky např. vesmírného pohybu, kontaktu s duchovými bytostmi, návraty do “bývalých životů” nebo vědomí svého vlastního božství. Toto božstvo je chápáno */monisticko-panteisticky a je prožíváno jako kontakt s kosmem, s oceánem,

s životními energiemi, jako vědomí své totožnosti s Bohem, který je opět totožný s přírodou, všehomírem apod. Pro NEW AGE je ovšem zcela lhostejné, jakým způsobem se člověk dobere této zkušenosti, takže do této kategorie zahrnuje jakožto ze svého hlediska nelogické nejružnější případy: od šamanské */extáze až k “unio mystica” křesťanských světců. Základní náboženský obsah je při tom zcela podružný. Kristus je pak prezentován především jako “vynikající praktik” mystiky. Mystický stav, který je pro všechny druhy náboženství něčím výjimečným, stává se v NEW AGE takřka konzumní záležitostí, přičemž jde o to dosáhnout “mystické zkušenosti” hned teď a bez dlouhé průpravy, třeba za přispění drog nebo za úplatu v příslušném středisku. Setkáváme-li se v NEW AGE se jmény křesťanských mystiků (nebo i Krista), nelze v tom tedy vidět spřízněnost s křesťanstvím, nýbrž naopak jeho svévolné zneužití a degradaci. Stejným způsobem ovšem nakládá NEW AGE s buddhismem, hinduismem, judaismem či islámem. Nelze přitom podceňovat skutečnost, že nabídka snadno dosažitelné “mystické zkušenosti” je především pro mladé lidi značně přitažlivá.

Jaroslav Olšava

Na Porciunkuli

V kostele při klášteře františkánů, minoritů a kapucínů konávala se každoročně 2. srpna odpustková slavnost zvaná Porciunkule. Od nás jsme putovali k františkánům do Dačic. Jako student jsem tam jezdil na kole brzo ráno, abych v kostele ministroval a potom byl pozván na snídani do klášterní kuchyně. V klášteře bydleli s knězem řádu dva řeholní bratři, lidově nazýváni frátrí, a oba byli rodnými bratry z Vlčnova, rodiště mého otce. Zapamatoval jsem si jejich jména. Vincenc byl zahradníkem a prodej zeleniny a květin byl zdrojem jejich obživy. Alois byl kuchařem a pečoval o pořádek v domě. Ve Vlčnově jsem jako mladý chlapec poznal dvě znamenitá jídla, která se podávala jen o slavnosti. Lokšová polévka a makovníčky nebo dolečky. Bratr kuchař jich napekl nuši, protože se na slavnost sjížděli okolní kněží, aby vypomáhali ve zpovědnici a u oltáře. V kuchyni byli u stolu i chudí poutníci a žebráci. Za trpělivé ministrování mě čekala v kuchyni bohatá odměna. Hrnek bílé kávy a pečiva do sytosti.

Na Porciunkuli putovala i moje matka. Vstávala časně ráno a šla sama pěšky po štěrkované silnici dvanáct kilometrů tam a tolik zpět. Tenkrát bývaly cesty klidné, aut bylo ještě málo a rolnické povozy jezdily víc po polních cestách. Kdo šel pěšky, užil si zdravého vzduchu a mohl se věnovat modlitbě. Naše maminka za tu cestu několik růženců odříkala. Tenkrát z mnoha vesnic se trousili venkovani k františkánům, aby uprostřed léta se duchovně posvětili a občerstvili na žně v polích i na den posledních žní, kdy Král řekne andělům: seberte koukol a vhod'te do pece ke spálení, pšenici však shromážděte do mé stodoly. Být dobrou a ušlechtilou pšenici, to nedokáže člověk sám, to musí být člověk pokáním očištěn a posílen Svátostným chlebem a tak zabezpečen Boží ochranou, aby uměl sebe izolovat od plevele, který satan všude rozsévá.

Maminka se vracela z Porciunkule celá zářící a usměvavá i navzdory bolavým nohám. Potom ještě několik dní pokulhávala, ale posvátná spokojenost z ní nevyprchala. Na ní jsme přímo viděli, že žitá víra je velký zisk. Tam neustále platí slova Páně: Dej a bude ti dáno.

Když přijdete častěji, zvláště ve všední den na mši sv., zjistíte, že máme nejen nedostatek kněží, ale také velký nedostatek kněžských rodičů, matek a zvláště otců.

Klaus Hemmerle